

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W TORUNIU
NADLEŚNICTWO LUTÓWKO**

**REFERAT
NADLEŚNICZEGO NADLEŚNICTWA LUTÓWKO
na posiedzenie
KOMISJI ZAŁOŻEŃ PLANU
w sprawie ustalenia szczegółowych wytycznych do opracowania projektu
PLANU URZĄDZENIA LASU
NADLEŚNICTWA LUTÓWKO
NA LATA 2025- 2034**

Lutówko, 18 lipca 2022 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	2
A. Wytyczne w sprawie organizacji prac urzędniowych.....	2
1. Prace siedliskowe, w tym fitosocjologiczne (§ 6 IUL)	2
2. Prace przygotowawcze.....	3
2.1 Obszary chronione i funkcje lasu.....	3
2.2 Informacje dotyczące podstawowych założeń polityki zagospodarowania przestrzennego regionu, gospodarki leśnej i ochrony przyrody (ogólnie).....	9
2.3 Sprawdzenie kompletności i poprawności danych z zakresu ewidencji gruntów.....	15
3. Podział powierzchniowy oraz podział na obręby leśne i leśnictwa.....	17
4. Oznaczenia niewyraźnych granic wyłączeń.....	18
5. Grunty we współwłasności.....	18
6. Wykorzystanie teledetekcji.....	18
7. Ujmowanie cech drzewostanów.....	18
8. Dodatkowe pomiary drewna martwego.....	19
9. Obszary zagrożone uporczywym występowaniem szkód.....	19
10. Terminy i sposoby kontroli prac nad projektem planu u. l.....	24
11. Docelowa sieć dróg leśnych.....	24
12. Postępowanie w sprawie strategicznej oceny oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000.....	24
13. Sprawy organizacyjne.....	24
B. Założenia do planu urządzenia lasu.....	25
1. Wytyczne ogólne dla obszarów ochronnych – dla poszczególnych kategorii obszarów należy uwzględnić:.....	25
2. Funkcje lasu.....	26
3. Typy siedliskowe lasu.....	26
4. Typy drzewostanów.....	26
5. Przeciętne wieki rębności.....	27
6. Podział lasów na gospodarstwa.....	28
7. Wytyczne w sprawie cięć rębnych.....	28
8. Priorytety dotyczące przebudowy drzewostanów i szczegółowe wytyczne w sprawie sporządzenia „Wykazu drzewostanów kwalifikujących się do przebudowy”.....	31
9. Wytyczne w sprawie pielęgnowania lasu.....	32
10. Wytyczne w sprawie hodowli lasu i nasiennictwa.....	32
11. Wytyczne w sprawie ochrony lasu.....	34
12. Wytyczne w sprawie ochrony przeciwpożarowej.....	37
13. Wytyczne w sprawie zagospodarowania rekreacyjnego.....	38
14. Działalność edukacyjna.....	40
15. Wytyczne w sprawie użytkowania ubocznego oraz zagospodarowania łowieckiego.....	40
16. Wytyczne w sprawie ujmowania w planie urządzenia lasu zagadnień dotyczących infrastruktury technicznej Nadleśnictwa.....	41
17. Wytyczne dotyczące charakterystyki ekonomicznej.....	41
18. Szczegółowość prognozy stanu zasobów drzewnych na koniec przyszłego okresu gospodarczego.....	42
19. Weryfikacja i aktualizacja programu ochrony przyrody, w tym sporządzenie tabel dotyczących przedmiotów ochrony oraz zadań ochronnych.....	42
20. Formy opracowania składników projektu planu u. l., w tym formy materiałów mapowych, ich wydruki i oprawa.....	43
21. Projekt wystąpienia do regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie zakresu i szczegółowości prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i obszary Natura 2000.....	45
22. Inne zagadnienia.....	47

Wprowadzenie.

Niniejszy referat opracowano w celu przedstawienia wytycznych w sprawie organizacji prac urzędniowych oraz ustalenia i sformułowania założeń do projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Lutówko na okres od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2034 r. wraz z prognozą oddziaływania tego planu na środowisko i obszary Natura 2000.

Zakres, forma i techniczne sposoby wykonania dokumentacji do projektu planu urządzenia lasu, zawarte są w „Instrukcji urządzania lasu” (Składniki planu urządzenia lasu) stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r., która odwołuje się również do aktualnych (na stan opracowywanego projektu planu u. l.) wymogów w tym zakresie, zawartych w podstawowych aktach prawnych (ustawy, rozporządzenia) i aktach normalizacji wewnętrznej w Lasach Państwowych (zarządzenia, zasady, instrukcje itp.).

Nadleśnictwo Lutówko zarządza gruntami Skarbu Państwa o łącznej powierzchni ok. 10 053,97 ha, położonymi w województwie kujawsko-pomorskim oraz pomorskim w powiatach:

- sępoleńskim, w gminach: Kamień Krajeński, Sępólno Krajeńskie, Więcbork,
- chojnickim, w gminie: Chojnice,
- człuchowskim, w gminie: Człuchów, Debrzno,

Sąsiednie nadleśnictwa to:

- Runowo, Zamrzenica, Tuchola, Rytel (RDLP w Toruniu),
- Człuchów (RDLP w Szczecinku),
- Lipka, Złotów (RDLP w Pile).

A. Wytyczne w sprawie organizacji prac urzędniowych

1. Prace siedliskowe, w tym fitosocjologiczne (§ 6 IUL)

Nadleśnictwo posiada operat glebowo-siedliskowy opracowany w 2007 r., w którym wyróżniono i skartowano typy siedliskowe lasu. Ze względu na termin jego opracowania, opis siedliska i elementy gleb w projekcie nowego planu u. l. należy określić na podstawie aktualnych opracowań. Nadleśnictwo Lutówko zgłosiło się do projektu pn.: „Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe” (OPL2), celem wykonania ekspertyzy siedliskowej na terenie Nadleśnictwa Lutówko z wyłączeniem obszarów na terenie Natury 2000. Nowy plan u. l. należy oprzeć o wyniki przeprowadzonej ekspertyzy.

Ponadto w Nadleśnictwie Lutówko dokonano kilku nowszych ekspertyz siedliskowych tj.:

- inwentaryzacja GIOŚ niektórych siedlisk w leśnictwie Gaj i Lutowo z 2021 roku,
- 102 h leśnictwo Gaj siedlisko żyznej buczyny 9130 z 2020 roku,
- 235 h leśnictwo Zalesniak siedlisko świetlistej dąbrowy 9110-1 z 2019 roku,
- 102 h i 103 d leśnictwo Gaj siedlisko żyznej buczyny 9130 oraz 312 l i 312 m siedlisko łągów olszowo-jesionowych z 2012 roku,
- planuje się wykonać w najbliższym czasie ekspertyzę siedlisk przyrodniczych torfowisk przejściowych i trzęsawisk 7140 na terenie całego Nadleśnictwa, które należy wziąć pod uwagę podczas opracowywania nowego planu u. l.

2. Prace przygotowawcze.

2.1 Obszary chronione i funkcje lasu.

2.1.1 Obszary chronione.

Obszary chronione należy ogólnie zdefiniować jako:

- ✓ objęte różnymi prawnymi formami ochrony konserwatorskiej, o rygorach wykluczających lub znacznie ograniczających możliwość prowadzenia gospodarki leśnej; do tej kategorii obszarów należy również zaliczyć drzewostany czasowo wyłączone z użytkowania głównego na skutek odpowiednich decyzji zarządzającego lasami lub uprawnionych organów właściwych do spraw ochrony przyrody,
- ✓ objęte różnymi prawnymi formami ochrony częściowej, wielofunkcyjne, lecz z przewagą funkcji ochronnych (środowiskotwórczych) oraz z możliwością prowadzenia gospodarki leśnej dla realizacji zarówno funkcji ochronnych, jak i produkcyjnych (gospodarczych),
- ✓ nie objęte prawnymi formami ochrony, wielofunkcyjne, lecz z przewagą funkcji produkcyjnych (gospodarczych) oraz z obowiązkiem prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej dla realizacji funkcji produkcyjnych z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody.

Zestawienie obszarów chronionych
w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Lutówko według stanu na 01.01.2022 r.

Rodzaj obiektu	Liczba	Pow. w zarządzie n-ctwa (ha)
Rezerwat przyrody	4	95,27
Parki Krajobrazowe	1	9322,23
Obszar Natura 2000 – SOO	1	2845,15
Użytki ekologiczne	26	211,36
Pomniki przyrody	87	5,93
Ochrona gatunkowa - strefy ochrony	2	88,88

Rezerваты przyrody:

Rezerwat „Lutowo”

Jest rezerwatem fitocenotycznym zbiorowisk leśnych powołanym Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 14 stycznia 1963 roku. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu boru bagiennego. Drzewostan tworzy głównie sosna zwyczajna z domieszką brzozy omszonej. Na specjalną uwagę zasługuje liczna obecność w runie gatunku relikтового – bażyny czarnej. Powierzchnia całkowita rezerwatu - 19,39 ha.

Rezerwat „Gaj Krajeński”

Jest rezerwatem fitocenotycznym zbiorowisk leśnych utworzony mocą Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 3 maja 1965 roku. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu drzewostanu bukowo - dębowego na siedlisku grądowym z charakterystycznym runem w którym spotkać można rośliny chronione tj. lilie złotogłów, wawrzynka wilczełyko i kokoryczkę okółkową.

Powierzchnia całkowita rezerwatu - 10,04 ha.

Rezerwat „Buczyna”

Jest rezerwatem fitocenotycznym zbiorowisk leśnych powołanym Rozporządzeniem Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Nr 247 / 00 z dnia 7 grudnia 2000 roku.

Utworzono go, ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych, w celu trwałego zachowania powierzchni leśnej z dorodnym drzewostanem bukowym.

Cel ochrony: Utrzymanie naturalności fitocenoz żywej buczyny; utrzymanie możliwości rozwoju runa, populacji roślin rzadkich, chronionych i zagrożonych; zachowanie starodrzewia sosny i buka oraz drzew pomnikowych.

Występują tu rośliny chronione: lilia złotogłów, wawrzynek wilczelyko, kopytnik pospolity, marzanka wonna, kostrzewa leśna, bniec czerwony, zachyłka trójkątna.
Powierzchnia całkowita rezerwatu - 20,01 ha.

Rezerwat „Dęby Krajeńskie”

Jest rezerwatem fitocenotycznym zbiorowisk leśnych powołanym Rozporządzeniem Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Nr 247/00 z dnia 7 grudnia 2000 roku. Celem ochrony jest w nim trwałe zachowanie powierzchni leśnej o charakterystycznym typie siedliskowym. Występuje tutaj las grądowy z drzewostanem dębowo-bukowym. Rezerwat posiada wysokie walory naukowe, dydaktyczne i krajobrazowe.
Powierzchnia całkowita rezerwatu - 45,83 ha.

Obszary NATURA 2000:

- Dolina Łobżonki – PLH300040 –Dyrektywa siedliskowa (SOO)

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 "Dolina Łobżonki" chroni rzekę Łobżonkę wraz z fragmentami jej dopływów (fot. Łukasz Gwiżdziel)

Obszar chroni rzekę Łobżonkę wraz z fragmentami dopływów - Lubczą i Orlą oraz tereny do nich przyległe, stanowiąc jeden z najcenniejszych obszarów przyrodniczych na Krajnie (Pojezierzu Krajeńskim). Osią obszaru jest około 60 kilometrowa dolina rzeki Łobżonki od okolic Białobłocia i Lutówka aż po dolinę rzeki Noteć (poniżej Osieka n/Not). W rzekach dominuje żwirowo-piaszczysty charakter dna i szybki nurt nawiązujący do rzek podgórskich. Ostoję wyróżnia obecność bogatych florystycznie, właściwie wykształconych grądów w odmianie krajeńskiej oraz znaczne powierzchnie ekstensywnie użytkowanych łąk.

Podstawą utworzenia obszaru Dolina Łobżonki jest DECYZJA KOMISJI z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2010)9669)(2011/64/UE).

Data wyznaczenia 01.03.2011 roku.

Powierzchnia obszaru w stanie posiadania nadleśnictwa wynosi 2845,15 ha.

Nie posiada Planu Zadań Ochronnych.

Pomniki przyrody:

Na gruntach będących własnością Nadleśnictwa Lutówko znajduje się ogółem 87 pomników przyrody objętych ochroną konserwatorską.

Lp	Jednostka	Adres leśny	Rodzaj osobliwości	Rodzaj powierzchni	Powierzchnia	szuk (dla PP)	Gatunek drzewa (dla
1	Lutówko	12-23-1-03-89A	GAŁĄZY	D-STAN		1	BRAK
2	Lutówko	12-23-1-01-275	DRZEWO	D-STAN		1	DB.B
3	Lutówko	12-23-1-03-96	DRZEWO	D-STAN		2	DB.B
4	Lutówko	12-23-1-03-96	DRZEWO	D-STAN		17	DB.B
5	Lutówko	12-23-1-03-106	DRZEWO	D-STAN		1	DB.B
6	Lutówko	12-23-1-05-264	DRZEWO	D-STAN		1	BK
7	Lutówko	12-23-1-05-264	DRZEWO	D-STAN		2	WZ
8	Lutówko	12-23-1-11-173	DRZEWO	D-STAN		1	BK
9	Lutówko	12-23-1-03-101	DRZEWO	D-STAN		1	DB.B
10	Lutówko	12-23-1-03-113	DRZEWO	D-STAN		1	DB.B
11	Lutówko	12-23-1-03-115	DRZEWO	D-STAN		3	DB.B
12	Lutówko	12-23-1-03-115	DRZEWO	D-STAN		2	DB.B
13	Lutówko	12-23-1-03-117	DRZEWO	D-STAN		1	DB.B
14	Lutówko	12-23-1-03-117	DRZEWO	D-STAN		1	BK
15	Lutówko	12-23-1-03-119	DRZEWO	D-STAN		3	DB.S
16	Lutówko	12-23-1-03-119	DRZEWO	D-STAN		12	DB.S
17	Lutówko	12-23-1-03-119	DRZEWO	D-STAN		7	DB.S
18	Lutówko	12-23-1-03-120	DRZEWO	D-STAN		2	DB.S
19	Lutówko	12-23-1-03-122	DRZEWO	D-STAN		3	DB.S
20	Lutówko	12-23-1-03-123	DRZEWO	D-STAN		1	DB.S
21	Lutówko	12-23-1-03-123	DRZEWO	D-STAN		1	BK
22	Lutówko	12-23-1-08-137	GR DRZEW	D-STAN	5,93	0	DB.S
23	Lutówko	12-23-1-05-253	DRZEWO	D-STAN		1	BK
24	Lutówko	12-23-1-07-14	DRZEWO	D-STAN		2	DB.S
25	Lutówko	12-23-1-07-32	DRZEWO	D-STAN		1	DB.S
26	Lutówko	12-23-1-08-136	DRZEWO	D-STAN		1	DB.B
27	Lutówko	12-23-1-10-66	DRZEWO	D-STAN		1	DB.B
28	Lutówko	12-23-1-11-211	DRZEWO	D-STAN		1	DB.B
29	Lutówko	12-23-1-05-263	DRZEWO	D-STAN		3	BK
30	Lutówko	12-23-1-03-95	DRZEWO	D-STAN		3	DB.B
31	Lutówko	12-23-1-03-119	DRZEWO	D-STAN		2	DB.B
32	Lutówko	12-23-1-03-119	DRZEWO	D-STAN		1	WZ
33	Lutówko	12-23-1-03-119	DRZEWO	D-STAN		1	JS
34	Lutówko	12-23-1-03-120	DRZEWO	D-STAN		3	DB.S
35	Lutówko	12-23-1-03-113	DRZEWO	D-STAN		1	DB.B
36	Lutówko	12-23-1-08-140	DRZEWO	D-STAN		1	DB.B
37	Lutówko	12-23-1-08-140	DRZEWO	D-STAN		1	BK

Okazaly dąb - pomnik przyrody w leśnictwie Lutowo (fot. Łukasz Gwiżdziel)

Użytki ekologiczne:

Na terenie Nadleśnictwa znajdują się użytki ekologiczne obejmujące 70 wydziełów o łącznej powierzchni 211,36 ha.

Jezioro Juchacz (fot. arch. N. Lutówko)

Obszary, na których występują chronione i rzadkie rośliny oraz chronione zwierząt:

Na terenie Nadleśnictwa Lutówko aktualnie zatwierdzone są 2 strefy ochronnych miejsc rozrodu i regularnego przebywania ptaków:

L.p.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Lokalizacja: leśnictwo, oddział	Strefa ochrony całorocznej (ha)	Strefa ochrony okresowej (ha)	Decyzja organ / data
1	Bielik	Haliaeetus albicilla	Kamień	13,94	40,99	WPN.6442.3.2015.NG z dnia 16.03.2015
2	Kania czarna	Milvus migrans	Jazdrowo	3,90	30,05	WOP.6442.19.2018.MP.3 z dnia 12.10.2018 r.

W trakcie prac nad projektem PUL należy uaktualnić lokalizację stanowisk roślin chronionych i rzadkich oraz zwierząt chronionych.

Lasy ochronne.

Na podstawie zarządzenia Ministra Środowiska, zasobów Naturalnych i Leśnictwa nr 196 z 28 grudnia 1994 roku, oraz Decyzji Ministra Środowiska z 19 stycznia 2006 roku, lasy ochronne w Nadleśnictwie Lutówko obejmują 1862,43 ha powierzchni (wg stanu na 01.01.2022 r.). Ich lokalizację wyznaczono w trakcie prac nad poprzednim planem u. l. w następujących wiodących kategoriach:

- lasy glebochronne,
- lasy wodochronne,
- lasy stanowiące drzewostany nasienne,
- lasy położone w granicach miast i wokół nich,

Nadleśnictwo nie widzi potrzeby aktualizacji zasięgów lasów ochronnych i ustanawiania nowych obszarów lasów ochronnych wyszczególnionych w art. 15 Ustawy o lasach.

2.1.2 Funkcje lasu.

Ze względu na główną (dominującą) funkcję lasy Nadleśnictwa Lutówko podzielono na:

- lasy rezerwatowe,
- lasy ochronne,
- lasy gospodarcze.

Wykonawca projektu planu u. l. winien dokonać aktualizacji głównych funkcji lasu i wyliczyć powierzchnię drzewostanów pełniących poszczególne funkcje.

2.2 Informacje dotyczące podstawowych założeń polityki zagospodarowania przestrzennego regionu, gospodarki leśnej i ochrony przyrody (ogólnie).

2.2.1 Kierunki zagospodarowania przestrzennego na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Strategia krajowa w tym zakresie zawarta jest w „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”, opracowanej zgodnie z Ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. 2022, poz. 503), „Koncepcja...” przyjęta została uchwałą Rady Ministrów Nr 239 z dnia 13 grudnia 2011 r. (M.P. 2012 nr 0, poz. 252). Cel strategiczny KPZK 2030 to w skrócie efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia konkurencyjności, zwiększania zatrudnienia, większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej, co powinno następować na drodze zrównoważonego rozwoju. Jest tam zapis o kształtowaniu struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski oraz przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego. Te kierunki powinny się przekładać na programy i strategie regionalne.

Podstawowe założenia polityki zagospodarowania przestrzennego regionu zawarte są w następujących opracowaniach tworzonych i uchwalanych na szczeblu województw, powiatów i gmin:

- strategia rozwoju społeczno-gospodarczego,
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- plan zagospodarowania przestrzennego.

Analizę wyżej wymienionych opracowań oparto w głównej mierze na uwarunkowaniach i ogólnie przewidywanym wpływie realizacji założeń polityki przestrzennego zagospodarowania gmin i całego regionu na prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, w zakresie:

- ochrony środowiska, w tym ochrony przyrody, ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz ochrony krajobrazu,
- ochrony wód i gospodarowania wodami,
- obrony kraju,
- ochrony zdrowia ludności z uwzględnieniem turystyki i rekreacji,
- udokumentowanych złóż kopalin,
- przewidywanych inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym, w tym inwestycji mogących spowodować zagrożenie trwałości lasu.

Lasy Nadleśnictwa Lutówko położone są na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego oraz pomorskiego. Polityka regionalna województwa kujawsko-pomorskiego określona jest w „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030- Strategia przyspieszenia 2030+”, przyjętej Uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 roku. Aktualnie plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego jest w trakcie jego opracowywania. Polityka regionalna województwa Pomorskiego określona jest w „Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030, przyjętej Uchwałą nr 376/XXXI/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2021 r. Podstawowe założenia polityki przestrzennego zagospodarowania województwa określono w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030”, przyjętego uchwałą Nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r.

Opracowania udostępniono do wiadomości publicznej pod adresem:

➤ **Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego - Urząd Marszałkowski w Toruniu**

Według danych z 2018r. w woj. kujawsko-pomorskim lasy obejmowały powierzchnię 434,5 tys. ha, co stanowiło 24,1% jego powierzchni.

Link do planu rozwoju:

<https://bip.kujawsko-pomorskie.pl/strategia-2030-obowiazujaca/>

<https://bip.kujawsko-pomorskie.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=158939>

Link do studium :

https://kujawsko-pomorskie.pl/pliki/planowanie/20210629_plan/obwieszczenie.pdf

➤ **Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego - Urząd Marszałkowski w Gdańsku**

Według danych z 2019 r. w woj. pomorskim lasy obejmowały powierzchnię 684,8 tys. ha, co stanowiło 36,4% jego powierzchni.

Link do planu rozwoju:

<https://strategia.pomorskie.eu/>

https://www.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/04/Za%C5%82%C4%85cznik-dochwa%C5%82y_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf

Link do studium :

<https://pomorskie.eu/wp-content/uploads/2020/07/b6d7f899-b6b9-410d-ac45-7b58e704e9ff.pdf>

➤ **Powiaty**

Strategia Rozwoju - Powiat Sępoleński

Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Sępoleńskiego została opracowana w 2015 r. Jest strategicznym dokumentem jednostki samorządu terytorialnego – Powiatu Sępoleńskiego. Wskazuje specyfikę danego obszaru, cele, zadania i środki realizacji. Powierzchnia gruntów leśnych nadleśnictwa na terenie powiatu sępoleńskiego wynosi ogólnie **9322,30 ha**.

Link do planu rozwoju :

<https://www.powiat-sepolno.pl/plik,7662,sorsg.pdf>

Link do studium :

https://www.gmina-sepolno.pl/pliki/2021/20210201_studium/Uchwa%C5%82a_XXVIII.261.2021_Studium.pdf

Strategia Rozwoju- powiat Chojnicki

Strategia Rozwoju Powiatu Chojnickiego do roku 2025 stanowi koncepcję systemowego działania, polegająca na formułowaniu długookresowych celów rozwoju i ich modyfikacji w zależności od zmian zachodzących w otoczeniu, określaniu zasobów i środków niezbędnych do realizacji tych celów. Nadleśnictwo Lutówko posiada **614,21 ha** gruntów leśnych na terenie powiatu chojnickiego.

Link do planu rozwoju :

https://www.powiat.chojnice.pl/asp/pliki/Strategia_Rozwoju_Powiatu_Chojnickiego_do_roku_2025/20130902_projekt_strategii.pdf

Link do studium:

http://bip.gminachojnice.com.pl/?cid=26&bip_id=3344

Strategia Rozwoju – powiat Człuchowski

Partnerska Strategia Rozwoju Powiatu Człuchowskiego została opracowana na lata 2021–2030. Jest najważniejszym dokumentem definiującym cele i kierunki rozwoju w wymiarze społecznym gospodarczym i przestrzennym, które umożliwiają realizację wyznaczonej wizji rozwoju powiatu. Powierzchnia gruntów leśnych nadleśnictwa na terenie tego powiatu wynosi **117,45 ha**.

Link do planu rozwoju:

https://www.starostwo.czluchow.org.pl/images/stories/dokumenty/art141/Strategia_2021_2030.pdf

Link do studium:

➤ **Gminy**

Gmina Sępólno Krajeńskie

Strategia rozwoju gminy Sępólno Krajeńskie została opracowana na lata 2021-2030. Powierzchnia gruntów leśnych nadleśnictwa na terenie gminy wynosi **4158,41 ha**.

Link do planu rozwoju:

https://www.gmina-sepolno.pl/images/artykuly/2021/04_kwiecien/20210422_strategia/STRATEGIA%20ROZWOJU%20GMINY%20S%C4%98P%C3%93LNO%20KRAJE%C5%83SKIE.pdf

Link do studium :

<http://www.bip.gmina-sepolno.pl/?app=uchwaly&nid=13959&y=2020>

Gmina Kamień Krajeński

Strategia rozwoju gminy Kamień Krajeński została opracowana na lata 2020- 2030. Powierzchnia gruntów leśnych nadleśnictwa na terenie gminy wynosi **3323,10 ha**.

Link do planu rozwoju:

<https://mst-kamien-krajenski.rbip.mojregion.info/uchwala-nr-xxiv1642021-rady-miejskiej-w-kamieniu-krajenskim-z-dnia-28-stycznia-2021-r-w-sprawie-przyjecia-strategii-rozwoju-gminy-kamien-krajenski-do-2030-roku/>

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kamień Krajeński uchwalone Uchwałą VI/32/2011 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 31 marca 2011 r., zgodnie z Uchwałą Nr XXXII/215/21 Rady Miejskiej w Kamieniu Krajeńskim z dnia 25 listopada 2021 r. jest w całości nieaktualne.

Gmina Więcbork

Strategia rozwoju gminy Więcbork na lata 2021-2030 jest w trakcie opracowywania. Zgodnie z Uchwałą Nr XXX/206/21 Rady Miejskiej w Więcborku z dnia 24 lutego 2021 przystąpiono do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Więcbork. Powierzchnia gruntów leśnych nadleśnictwa na terenie gminy wynosi **1840,80 ha.**

Gmina Chojnice

Strategia rozwoju gminy Chojnice została opracowana na lata 2014-2025. Powierzchnia gruntów leśnych nadleśnictwa na terenie gminy wynosi **614,21 ha.**

Link do planu rozwoju :

<http://www.bip.gminachojnice.com.pl/?cid=10>

Link do studium :

http://bip.gminachojnice.com.pl/?cid=26&bip_id=3344

Gmina Człuchów

Strategia rozwoju gminy Człuchów na lata 2022-2030, zgodnie z Uchwałą Nr XXXIII.276.2021 Rady Miejskiej w Człuchowie z dnia 17 września 2021 r. jest w trakcie jej opracowywania. Przewiduje się jej wdrożenie w drodze uchwały we wrześniu 2022 r. Powierzchnia gruntów leśnych nadleśnictwa na terenie gminy wynosi **112,25 ha.**

Link do studium :

https://bip.ugczluchow.pl/content.php?cms_id=2592||m=13

UWAGA

Aby przeglądać treść Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Człuchów należy kliknąć w powyższy link i wybrać z tabeli uchwałę nr XXX.351.2021

Gmina Debrzno

Strategia rozwoju gminy Debrzno do roku 2030, zgodnie z Uchwałą Nr 50.XLVI.2021 Rady Miejskiej w Debrznie z dnia 15 lipca 2021 r. jest w trakcie opracowywania. Powierzchnia gruntów leśnych nadleśnictwa na terenie gminy wynosi **5,20 ha.**

Link do studium :

<https://bip.debrzno.pl/196.html?file=11826>

Załącznik nr 1- Część I

<https://bip.debrzno.pl/196.html?file=11827>

Załącznik nr 2- Część II

<https://bip.debrzno.pl/196.html?file=11828>

Załącznik nr 3- Część III

<https://bip.debrzno.pl/196.html?file=11829>

Nadleśnictwo Lutówko zwróciło się do wszystkich Urzędów Gmin w zasięgu swojego działania oraz do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy oraz Gdańsku z prośbą o przesłanie informacji, dotyczących założeń polityki zagospodarowania przestrzennego oraz wpływu realizacji tych założeń na prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, celem uzyskania stosownych materiałów. W prawie wszystkich otrzymanych odpowiedziach nie zawarto wniosków istotnych dla planu urzędzenia lasu na okres lat 2025-2034. Nadleśnictwo uzyskało informacje związane z inwestycjami planowanymi na gruntach leśnych, mającymi wpływ na zmniejszenie powierzchni leśnej oraz na prowadzenie gospodarki leśnej.

Z analizy uzyskanych materiałów wynika, że na terenie Nadleśnictwa Lutówko są przewidziane następujące inwestycje:

a) o zasięgu i znaczeniu krajowym:

- rozbudowa Drogi Krajowej nr 25 na odcinku Człuchów- granica województwa wraz z budową obejść miejscowości Głędowo oraz Jęczniki.

b) o znaczeniu lokalnym

- budowa, przebudowa dróg gminnych i powiatowych,
- budowa sieci elektroenergetycznych, gazowych oraz telekomunikacyjnych,
- budowa, rozbudowa gminnych sieci wodociągowych, kanalizacyjnych.

2.2.2 Programy ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym

Program Ochrony Środowiska dla Urzędu Marszałkowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024

<https://bip.kujawsko-pomorskie.pl/program-ochrony-srodowiska-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego-na-lata-2017-2020-z-perspektywa-na-lata-2021-2024-wraz-z-prognoza-oddziaływania-na-srodowisko-programu-ochrony-srodowiska-wojewodztwa-kuja/>

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Sępoleńskiego na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027.

<https://www.bip.powiat-sepolno.pl/plik,9895,zalacznik-nr-1-do-uchwaly.pdf>

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Chojnickiego – Powiat Chojnicki nie posiada aktualnego Programu Ochrony Środowiska wszystkie informacje zostały zawarte w Strategii Rozwoju Powiatu Chojnickiego do 2025 oraz w prognozie oddziaływania na środowisko do 2025r

https://www.powiat.chojnice.pl/asp/pliki/Strategia_Rozwoju_Powiatu_Chojnickiego_do_roku_2025/Uchwała_RP.pdf

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Człuchowskiego – nie znaleziono linku do strony z zamieszczonym dokumentem. Na zapytanie skierowane do Starostwa Powiatowego w Człuchowie otrzymano odpowiedź z załączonym dokumentem – Strategia Rozwoju Powiatu Chojnickiego do roku 2025.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sępólno Krajeńskie – nie znaleziono linku do strony z zamieszczonym dokumentem. W odpowiedzi na zapytanie dotyczące Program Ochrony Środowiska Gminy Sępólno Krajeńskie, otrzymano odpowiedź: „informuję, że z dniem 31 grudnia 2021 roku utracił swoją ważność. W chwili obecnej trwają prace nad nowym Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Sępólno Krajeńskie na lata 2022 – 2028 z perspektywą na lata 2029 – 2034”.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Więcbork na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024 - 2027

<https://mst-wiecbork.rbip.mojregion.info/uchwala-nr-xvii11820-rady-miejskiej-w-wiecborku-z-dnia-22-stycznia-2020-r-w-sprawie-przyjecia-programu-ochrony-srodowiska-dla-gminy-wiecbork-na-lata-2020-2023-z-perspektywa-na-lata-2024-2027/>

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kamień Krajeński na lata 2021-2024 wraz z perspektywą do roku 2028.

<https://mst-kamien-krajenski.rbip.mojregion.info/uchwala-nr-xxxi2092021-rady-miejskiej-w-kamieniu-krajenskim-z-dnia-14-pazdziernika-2021-r-w-sprawie-przyjecia-programu-ochrony-srodowiska-dla-gminy-kamien-krajenski-na-lata-2021-2024-z-per/>

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Miejskiej Chojnice na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2026.

<https://bip.miastochojnice.pl/611.html?file=10985>

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Człuchów na lata 2020-2023 wraz z perspektywą na lata 2024-2027

https://bip.ugczluchow.pl/content.php?cms_id=806|m=7

Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Debrzno na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 roku

<https://bip.debrzno.pl/424.html?file=15116>

2.3 Sprawdzenie kompletności i poprawności danych z zakresu ewidencji gruntów.

Ewidencja gruntów w Nadleśnictwie jest prowadzona zgodnie z przepisami wewnętrznymi Lasów Państwowych (baza SILP i standard LMN), a rejestr powierzchniowy gruntów Nadleśnictwa jest uzgadniany na bieżąco z ewidencją gruntów. Aktualnie 100,00% gruntów Nadleśnictwa posiada założone księgi wieczyste. Obecnie dla niżej wymienionej działki ewidencyjnej trwa postępowanie w sprawie jej ujęcia w ewidencji gruntów nadleśnictwa.

Leśnictwo	Oddział	Nr działki ewid.	Obręb ewid.	Użytek	Powierzchnia [ha]
Kamień	71-k	592	Orzełek	Dr	0,2509

W związku z przekształceniem baz danych państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego w formę elektroniczną oraz dostępem do danych w postaci odwzorowań lotniczych i satelitarnych stwierdzono pewne rozbieżności konturów tych danych z LMN. Nadleśnictwo w chwili obecnej prowadzi działania zmierzające do inwentaryzacji tych różnic i doprowadzenia do zgodności konturów działek i użytków danych ewidencji powszechnej i LMN.

Zasady przenoszenia informacji pomiędzy planem urządzenia lasu dla nadleśnictwa i SILP, regulują przepisy zarządzenia nr 13 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 20 marca 2007 r.

W zakresie danych ewidencyjnych Nadleśnictwo przygotuje i przekaze wykonawcy nowego projektu planu u. l.:

- a) kopię bazy TAKSATOR utworzoną w drodze importu z bazy SILP po aktualizacji za rok 2022,
- b) kopię warstw standardu LMN po aktualizacji za rok 2022,
- c) zweryfikowane dane wyjściowe (m.in. warstwa działek, warstwa użytków, rejestr powierzchniowy gruntów).

W trakcie prac urzędniowych nie należy wprowadzać zmian do warstwy ewidencyjnej, za wyjątkiem zmian, które odniosły się w powszechnej ewidencji gruntów prowadzonej przez Starostę. Nadleśnictwo na bieżąco będzie przekazywało dokumentację takich zdarzeń, w formie wypisów i wyrysów pozyskanych w Starostwach.

Ze względu na trwające procedury związane nabywaniem lasów i gruntów przeznaczonych pod zalesienia, zamianami gruntów oraz planowanym przejściem gruntów nadleśnictwa pod rozbudowę DK Nr 25 na podstawie Zezwolenia na Realizację Inwestycji Drogowej (ZRID), wydanych na mocy Ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, nadleśnictwo nie jest w stanie wstrzymać obrotu gruntami w trakcie prac urzędniowych. Natomiast wszelkie zmiany w stanie posiadania dokonane po przekazaniu bazy danych wykonawcy, będzie zgłaszać i przekazywać na bieżąco.

Proszę o określanie rodzajów powierzchni w opisie wydzielenia zgodnie ze słownikiem zarządzenia DGLP nr 2/2019 z dnia 10 stycznia 2019 r. (znak.ES.2240.4.2018) w sprawie sposobu ewidencjonowania lasów gruntów i innych nieruchomości w LP.

3. Podział powierzchniowy oraz podział na obręby leśne i leśnictwa.

Nadleśnictwo Lutówko posiada jeden obręb leśny o nazwie Lutówko oraz 9 leśnictw terenowych, w tym leśnictwo ze szkółką leśną Doręgowice.

Podział Nadleśnictwa Lutówko na leśnictwa:

Adres leśny	Nazwa leśnictwa	Powierzchnia aktualna [ha]
12-23-1-01	Leśnictwo Adamowo	965,5130
12-23-1-02	Leśnictwo Doręgowice	352,9189
12-23-1-03	Leśnictwo Gaj	1139,0379
12-23-1-04	Leśnictwo Jazdrowo	1243,2031
12-23-1-05	Leśnictwo Kamień	1056,993
12-23-1-06	Leśnictwo Kamionka	1401,4092
12-23-1-07	Leśnictwo Lutowo	1318,317
12-23-1-08	Leśnictwo Witkowo	1121,9405
12-23-1-09	Leśnictwo Zalesniak	1454,6345

Podczas prac taksacyjnych nie należy łączyć z innymi lub też dzielić wydzielen z wartością księgową.

Lista wydzieleni z wartością:

Adres leśny	Rodzaj pow.	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
12-23-1-10-51~c-00	DROGI I	0,2100	5991,40
12-23-1-10-60~f-00	DROGI I	0,5000	14668,60
12-23-1-10-75-ax-00	Ł	0,1200	2753,00
12-23-1-10-75-bx-00	PS	0,3500	8029,00
12-23-1-10-75-cx-00	LZ-PS	0,1100	1893,00
12-23-1-10-75-dx-00	BAGNO	0,4200	963,00
12-23-1-10-64A~g-00	DROGI I	0,4000	12680,00
12-23-1-10-66-t-00	D-STAN	2,6200	127988,00
12-23-1-10-66-w-00	D-STAN	0,9200	44942,00
12-23-1-10-66-x-00	D-STAN	0,5600	27356,00
12-23-1-10-67-j-00	D-STAN	0,5000	23504,00
12-23-1-10-75-fx-00	D-STAN	1,0000	16210,00
12-23-1-07-34~i-00	DROGI I	0,3300	9574,00
12-23-1-07-37~d-00	DROGI I	0,1200	3585,00
12-23-1-07-38~h-00	DROGI I	0,2500	7211,00
12-23-1-08-131A-gx-00	D-STAN	0,2103	5836,78
12-23-1-08-131A-hx-00	D-STAN	0,1678	4657,22

Adres leśny	Rodzaj pow.	Powierzchnia [ha]	Wartość [zł]
12-23-1-11-214-m-00	D-STAN	1,4800	36589,24
12-23-1-11-214-s-00	D-STAN	0,4000	13402,88
12-23-1-11-214-t-00	D-STAN	0,4100	10124,41
12-23-1-11-214-n-00	D-STAN	2,1000	17959,61
12-23-1-11-214-o-00	BAGNO	0,5400	4543,42
12-23-1-11-214-r-00	BAGNO	3,4500	28801,40
12-23-1-11-214-w-00	BAGNO	0,0400	313,18
RAZEM		17,2081	429576,14

Ze względu na ciągłe zakupy lasów lista ta może się zmienić. Wszelkie zmiany będą przekazywane do wykonawcy nowego planu.

4. Oznaczenia niewyraźnych granic wyłączeń.

Niewyraźne i trudne do identyfikacji w terenie granice pododdziałów należy oznaczać na wylotach i skrzyżowaniach „obrączkami na czerwono”, wykonywanymi na korze (na wysokości około 1,5 m) oraz znakami kierunkowymi „na czerwono”. Na drzewach o cienkiej korze oznaczenia należy wykonywać w inny sposób, np. farbą (spray) lub kredą (lubryka). Nadleśnictwo zobowiązuje się do przecięcia zarośniętych linii oddziałowych przed przystąpieniem wykonawcy planu u.l. do prac taksacyjnych.

5. Grunty we współwłasności.

Aktualnie Nadleśnictwo Lutówko nie posiada gruntów we współwłasności.

6. Wykorzystanie teledetekcji.

Ortofotomapy dostępne w Państwowych Ośrodkach Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w zasięgu administracyjnym Nadleśnictwa zostały opracowane w roku 2022. Nadleśnictwo zamierza pozyskać ortofotomapy gruntów w zarządzie nadleśnictwa, jako potrzebnych materiałów do zinventaryzowanie rozbieżności konturów działek i użytków pomiędzy danymi powszechnej ewidencji gruntów a LMN. Treść tych materiałów powinna być również przydatna dla opracowania projektu planu u. l.

7. Ujmowanie cech drzewostanów.

Niektóre cechy drzewostanów należy opisać (w zakresie i na zasadach określonych w § 26 instrukcji u. l.) poprzez weryfikację opracowań i dokumentów glebowo-siedliskowych, zapisów w poprzednich planach u. l. oraz konkretnych ustaleń widocznych na gruncie cech drzewostanów. Dotyczy to między innymi takich cech, jak:

- 1) pochodzenie z odnowienia sztucznego lub naturalnego,
- 2) uprawy i młodniki po rębni złożonej,
- 3) zalesienia na gruntach porolnych,
- 4) drzewostany wyżywicowane,
- 5) drzewostany odroślowe,

- 6) projektowane rezerwy,
- 7) ostoje zwierząt chronionych,
- 8) otuliny leśnego materiału podstawowego należącego do kategorii wyselekcjonowany,
- 9) otuliny szkółek.

W obowiązującej instrukcji u. l. informacje odnośnie obiektów związanych z nasiennictwem i selekcją nie są już ujmowane w cechach drzewostanów. Rejestr leśnego materiału podstawowego stanowi w bazie SILP osobny moduł. W chwili obecnej w nowym opisie taksacyjnym uwzględnia się jedynie cechy dotyczące upraw pochodnych – należy je zachować, jeśli w chwili przekazania bazy ta zasada będzie jeszcze obowiązywać.

8. Dodatkowe pomiary drewna martwego.

Ze względu na specyfikę i funkcjonalność terenów leśnych na zarządzanym obszarze proponujemy, by w ramach prac inwentaryzacyjnych dokonać dodatkowych pomiarów drewna martwego metodą opisaną w § 62 instrukcji u. l. (na co 10 powierzchni próbnej - bez modyfikacji). Powstałe w wyniku pomiarów zestawienia drewna martwego w całym Nadleśnictwie ułatwią precyzowanie wniosków, dokonywanie analiz i podejmowanie decyzji gospodarczych.

9. Obszary zagrożone uporczywym występowaniem szkód.

Na terenie Nadleśnictwa Lutówko nie stwierdzono szkód powodowanych przez przemysł w środowisku przyrodniczym.

Nadleśnictwo Lutówko zalicza się do stosunkowo rzadko nawiedzanych przez szkodniki pierwotne sosny. W ostatnich dwóch dziesięcioleciach nie wystąpiły istotne szkody od tych owadów. Inaczej wygląda sprawa występowania szkodników pierwotnych drzewostanów liściastych, głównie zwójki zieloneczki i towarzyszących jej miernikowców. W okresie ostatniego dziesięciolecia nie odnotowano zagrożenia, ale w poprzednim wykonano zabiegi ratownicze środkami biologicznymi:

- w 2005 roku na powierzchni 203 ha;
- w 2014 roku na 362 ha.

Problem ten występował głównie w leśnictwie Gaj.

Około połowę powierzchni leśnej Nadleśnictwa Lutówko stanowią drzewostany posadzone na gruntach porolnych. Z chorób powodowanych przez patogeny grzybowe wymienić należy powszechnie występującą na tych gruntach hubę korzeni. Powierzchnia występowania huby korzeni w latach 2017-2021 wynosiła od około 900 do 1000 ha. Największy problem występuje w leśnictwach: Witkowo, Kamień, Kamionka, Jazdrowo, Doręgowice.

WYSTĘPOWANIE USZKODZEŃ POWODOWANYCH PRZEZ GRZYBY PATOGENICZNE - pow. (ha)						
Lp.	Czynnik sprawczy	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
1.	Huba korzeni	916,80	922,70	955,97	1008,78	999,71

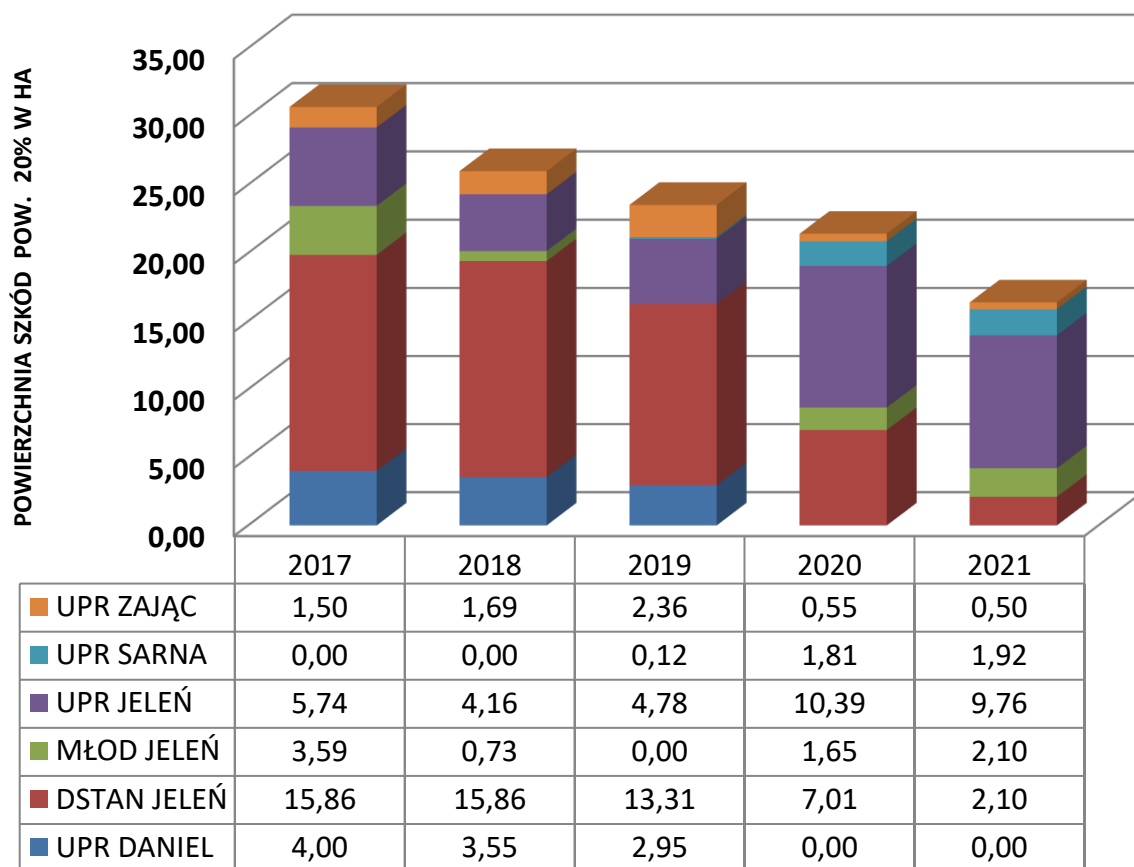
Wśród szkodników wtórnych drzewostanów iglastych największe znaczenie ma na sośnie przy-
 płaszczek granatek, a na świerku kornik drukarz. Problem z przy-
 płaszczkiem granatką wystę-
 puje głównie w leśnictwach Jazdrowo i Witkowo, a z kornikiem drukarzem w Witkowie, Gaju,
 Jazdrowie i Kamionce.

WYSTĘPOWANIE USZKODZEŃ SPOWODOWANYCH PRZEZ OWADY - pow. (ha)						
Lp.	Sprawca	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
1.	Kornik drukarz	44,89	54,60	129,70	165,29	100,15
2.	Przy- płaszczek granatek	185,18	155,16	130,61	414,53	414,35

Na pozostałej powierzchni występują szkody od zwierzyny. Uszkodzenia te mają wpływ na po-
 gorszenie jakości drzewostanów.

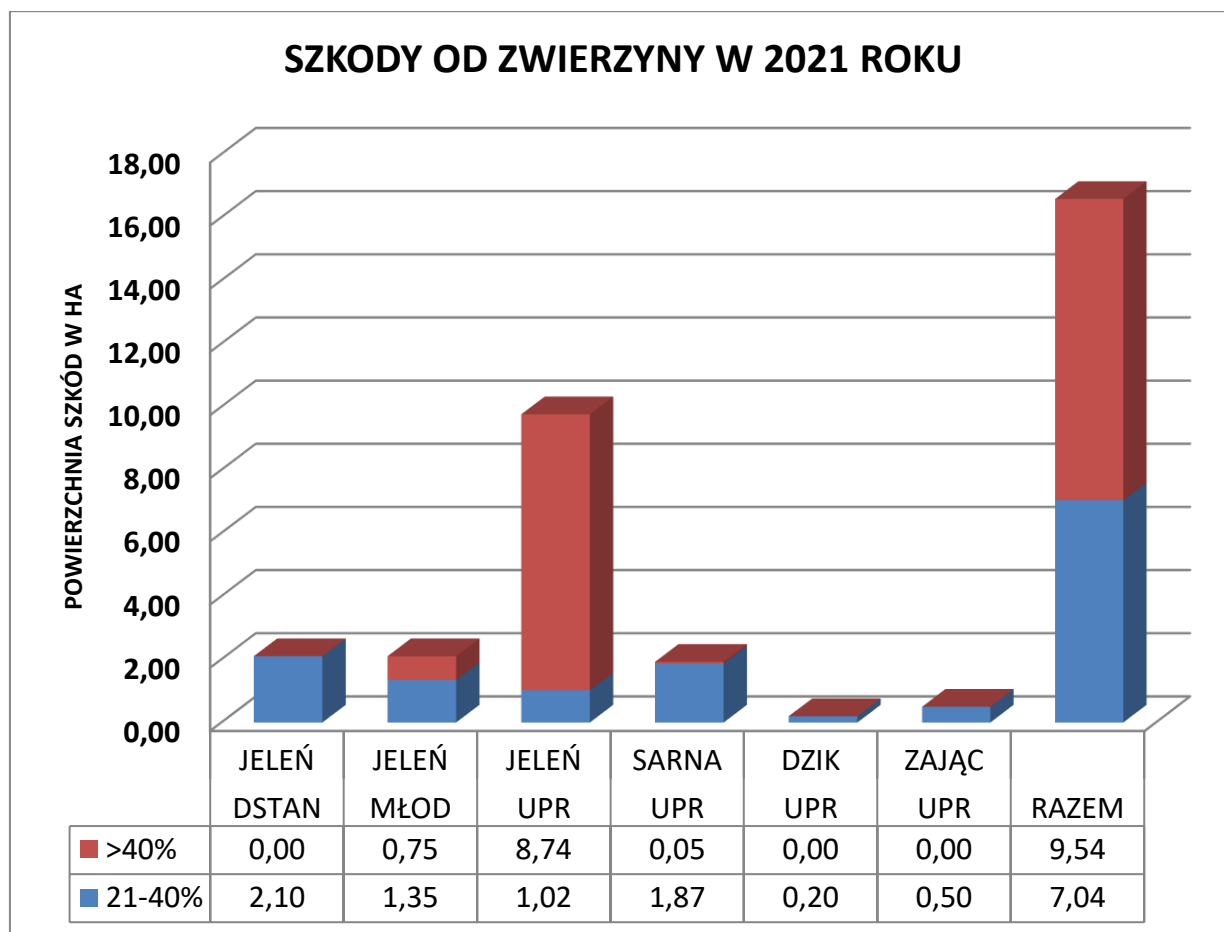
SZKODY OD ZWIERZYNY W LATACH 2017-2021						
Stadium rozwo- jowe drzewostanu	Główny sprawca uszkodzeń	CAŁKOWITA POW. SZKÓD POWYŻEJ 20% W HA W KOLEJNYCH LATACH				
		2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
UPRAWA	DANIEL	4,00	3,55	2,95	0,00	0,00
D-STAN	JELEŃ	15,86	15,86	13,31	7,01	2,10
MŁODNIK	JELEŃ	3,59	0,73	0,00	1,65	2,10
UPRAWA	JELEŃ	5,74	4,16	4,78	10,39	9,76
UPRAWA	SARNA	0,00	0,00	0,12	1,81	1,92
UPRAWA	DZIK	R-M	0,00	0,00	0,00	0,20
UPRAWA	ZAJĄC	1,50	1,69	2,36	0,55	0,50
RAZEM:		30,69	25,99	23,52	21,41	16,58

**SZKODY OD ZWIERZYNY W LATACH 2017 - 2021
CAŁKOWITA POW. SZKÓD POWYŻEJ 20%**

SZKODY OD ZWIERZYNY w 2021 roku

Stadium rozwojowe drzewostanu	Główny sprawca uszkodzeń	Powierzchnia szkód spowodowanych przez ssaki [ha]		
		21-40%	>40%	RAZEM
DSTAN	JELEŃ	2,10	0,00	2,10
MŁOD	JELEŃ	1,35	0,75	2,10
UPR	JELEŃ	1,02	8,74	9,76
UPR	SARNA	1,87	0,05	1,92
UPR	DZIK	0,20	0,00	0,20
UPR	ZAJĄC	0,50	0,00	0,50
WSZYSTKIE SZKODY		7,04	9,54	16,58

Szkody w uprawach w 2020 i 2021 roku odnotowano głównie na powierzchniach odnowionych po kłęsce w 2017 roku, które nie zostały ogrodzone.

Ochrona lasu przed zwierzyną polega głównie na gradzeniu upraw. Dodatkowo stosowane było chemiczne zabezpieczanie pojedynczych młodych drzewek przed zgryzaniem i spałowaniem.

KOSZTY OCHRONY LASU PRZED ZWIERZYNĄ ORAZ ANALIZA OGRODZEŃ PRZED SZKODAMI OD ZWIERZYNY							
ROK	OCHRONA PRZED ZWIERZYNĄ (tys. zł)		GRODZENIA - UPRAWY NOWE				
	PLAN	WYK.	PLAN (tys. zł)	WYK. (tys. zł)	% kosztów ochrony przed zwierzyną	PLAN (ha)	WYK. (ha)
2019	368,4	326,2	253,9	211,7	65	48,58	45,19
2020	354,4	323,7	212,9	204,4	63	52,90	59,12
2021	246,4	257,3	157,5	148,4	58	36,85	34,44

W ostatnim czasie odnotowuje się duże szkody ze strony bobrów zwłaszcza w leśnictwach: Gaj, Jazdrowo, Lutowo. Populacja bobra na terenie nadleśnictwa systematycznie wzrasta.

Główny sprawca uszkodzeń	SZKODY OD BOBRÓW (pow. - ha)				
	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
BÓBR	54,06	68,21	77,50	72,81	76,30

Nadleśnictwo, w celu ograniczenia szkód od bobrów, w miarę możliwości finansowych podejmowało działania ochronne takie, jak zabezpieczanie pojedynczych drzew siatką lub grodzenie zagrożonych fragmentów upraw z wkopaniem siatki. Dodatkowo wystąpiono o uzyskanie zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy na odstrzał redukcyjny tego gatunku, który został częściowo wykonany.

CZYNNIKI KLIMATYCZNE:

- susza - w ostatnich latach, coraz częściej występują susze, które mają wpływ na zdrowotność drzewostanów a zwłaszcza na udatność upraw oraz są czynnikiem wzmagającym występowanie problemów z występowaniem grzybów patogenicznych oraz szkodników wtórnych;
- oparzenia (zgorzel słoneczna) - w znaczącym stopniu odnotowano szkody w 2020 roku;
- późne przymrozki - w znaczącym stopniu odnotowano szkody w 2019 roku;
- wiatry - w sierpniu 2017 roku, część nadleśnictwa została uszkodzona przez nawałnicę. Największe szkody wystąpiły w leśnictwach Kamionka, Doręgowice, Kamień i Witkowo. Na powierzchniach po kłęsce pozyskane zostało około 30 tys. m³ grubizny z połamanych i wyrwanych drzew. Na terenie objętym uszkodzeniami odnowiono zrębami zupełnymi 27,62 ha oraz obsadzone zostało 17,66 ha luk.

Na początku 2022 roku ponownie wystąpiły uszkodzenia od silnych wiatrów. Wg szacunków szkody masowe zostały określone na około 50 tys. m³ grubizny, a szkody powierzchniowe szacuje się na około 15 ha.

WYSTĘPOWANIE USZKODZEŃ SPOWODOWANYCH PRZEZ CZYNNIKI ABIOTYCZNE - pow. (ha)						
Lp.	Czynnik sprawczy	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
1.	Podtopienia i zalania	19,82	19,37	11,97	10,74	1,65
1.	Susza	0,00	143,79	428,91	186,61	9,06
2.	Oparzenia (zgorzel słoneczna)	0,00	0,00	0,00	272,92	3,09
3.	Zmrożenia	0,44	1,92	45,35	0,19	0,00
4.	Wiatr	1378,26	64,61	0,00	5,91	0,00

**WYSTĘPOWANIE USZKODZEŃ SPOWODOWANYCH
PRZEZ CZYNNIKI ABIOTYCZNE - pow. (ha)**

Lp.	Czynnik sprawczy	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.	2021 r.
1.	Susza	0,00	143,79	428,91	186,61	9,06
2.	Oparzenia (zgorzel słoneczna)	0,00	0,00	0,00	272,92	3,09
3.	Zmrożenia	0,44	1,92	45,35	0,19	0,00
4.	Wiatr	1378,26	64,61	0,00	5,91	0,00

10. Terminy i sposoby kontroli prac nad projektem planu u. l.

Proponuje się, by zobowiązać wykonawcę projektu planu u. l. do kontroli wewnętrznej prowadzonej w toku prac oraz potwierdzanie tej kontroli stosowną dokumentacją.

Zgodnie z uregulowaniami wewnętrznymi takie kontrole winny być realizowane sukcesywnie – jako potwierdzenie zaawansowania prac oraz etapowo – jako odbierające poszczególne ich części. Terminy i sposoby kontroli oraz odbioru prac urządzeniowych leżą w gestii RDLP w Toruniu.

11. Docelowa sieć dróg leśnych.

Nadleśnictwo posiada opracowanie „Docelowej sieci dróg Nadleśnictwa”.

12. Postępowanie w sprawie strategicznej oceny oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000.

Zgodnie z §129 instrukcji u. l. oraz z Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko ([Dz. U. Nr 199, poz. 1227](#)), postępowanie w sprawie strategicznej oceny oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000 powinno obejmować:

- 1) Uzgodnienie pomiędzy Dyrektorem RDLP a Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska (RDOŚ) oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (PWIS), zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000.
- 2) Sporządzenie prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000.
- 3) Uzyskanie od RDOŚ oraz PWIS opinii dotyczących projektu planu urządzenia lasu oraz prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000.
- 4) Zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

13. Słupy oddziałowe

Należy sporządzić inwentaryzację słupków oddziałowych w układzie:

- Ilość słupków brakujących
- Ilość słupków wywróconych (do ponownego wkopania)

- Ilość słupków do odnowienia.

14. Sprawy organizacyjne.

W toku całego okresu prac nad projektem planu u. l. Nadleśnictwo zobowiązuje się do szerokiej i aktywnej współpracy merytorycznej, zarówno z wykonawcą projektu planu u. l., jak i z przedstawicielami urzędów, samorządów, przedsiębiorców leśnych oraz organizacjami zainteresowanymi gospodarką leśną i ochroną przyrody w lasach Nadleśnictwa, czego efektem winny być bieżące ustalenia i wyjaśnianie aspektów problemowych.

Przed rozpoczęciem prac terenowych do projektu planu u. l. wykonawca zgłosi ten fakt Nadleśnictwu w celu uzgodnienia dogodnych form komunikacji oraz wzajemnego udostępniania danych i materiałów, które posłużą etapowym uzgodnieniom wyników prac.

B. Założenia do planu urządzenia lasu.

1. Wytyczne ogólne dla obszarów ochronnych – dla poszczególnych kategorii obszarów należy uwzględnić:

- dla rezerwatu przyrody:
 - zabiegi ochronne określone w planie ochrony;
 - uzgodnienie z RDOŚ projektu planu urządzenia lasu w części dotyczącej bezpośredniego sąsiedztwa rezerwatu w zakresie ustaleń planu, mogących negatywnie wpłynąć na ochronę przyrody rezerwatu;
- dla obszarów Natura 2000:
 - trwają prace polegające na ustaleniu planu zadań ochronnych lub planu ochrony dla obszaru Natura 2000 – gdy tylko Nadleśnictwo będzie posiadać informację na ten temat, niezwłocznie przekaże je Wykonawcy planu u. l.;
 - projekty planów zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wskazane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska;
 - „Ramowe wytyczne w sprawie projektowania w planie urządzenia lasu zadań z zakresu ochrony przyrody dla obszaru Natura 2000 na gruntach w zarządzie nadleśnictwa” wprowadzone do stosowania przez Głównego Konserwatora Przyrody w dniu 26 marca 2013 r. (DLP-lpn-611-30/11994/12/13/JŁ.);
- dla pomników przyrody:
 - ewentualne zalecenia odnośnie realizacji czynnej ochrony obiektów uznanych za pomniki przyrody, określone w aktach prawnych uznających pomniki przyrody;
- dla stref ochronnych ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów:
 - postanowienia ochronne określone w decyzjach administracyjnych ustalających strefy ochrony;
- dla lasów ochronnych:
 - w planowaniu szczegółowym kategorii lasów ochronnych wyszczególnione w art. 15 ustawy o lasach.

2. Funkcje lasu.

Zgodnie z § 25 instrukcji u. l. dla celów planowania urządzeniowego należy przyjąć podział – w zależności od dominującej roli pełnionych funkcji ochronnych - na 3 podstawowe (główne) grupy lasów: lasy rezerwatowe, lasy ochronne oraz lasy gospodarcze, co nie wyklucza możliwości grupowania lasów w inne, w miarę jednorodne obszary funkcjonalne.

3. Typy siedliskowe lasu.

Zgodnie z § 22 instrukcji u. l. typ siedliskowy lasu (TSL) należy określić dla gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych (bez gruntów związanych z gospodarką leśną) oraz dla gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia. Dodatkowo w wyłączeniach z rozpoznanymi siedliskami przyrodniczymi, dla ochrony których wyznaczono dany obszar Natura 2000 (SOO lub OSO), opis TSL winien być rozszerzony o rodzaj leśnego siedliska przyrodniczego (LSP).

4. Typy drzewostanów.

Proponujemy przyjąć dla poszczególnych TSL typy drzewostanów (TD) określające formy docelowych zestawów pożądanych gatunków drzew spodziewane do uzyskania w wieku dojrzałości drzewostanu do odnowienia:

Typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe odnowień

TSL	TD	Orientacyjny skład gatunkowy upraw %
Bśw	So	So 80-90, Brz 10-20
Bb	So	So 80-90, Brzom i inne 10-20
BMśw1	So	So 80, Dbb i inne 20
	Dbb-So	So 70, Dbb 20, Bk i inne 10
BMśw2	Św-Db-So	So 50, Db 20, Św 20 i inne 10
BMw	Św-So	So 50, Św 30, Db i inne 20
BMb	So-Brzom	So 80, Brzom i inne 20
LMśw	Db-Bk-So	So 40, Bk 30, Db 20, Md i inne 10
	Bk-So-Db	Db 40, So 30, Bk20, Md i inne 10
	Bk-So	So 50, Bk 30, Dbb 10, Lp, Gb i inne 10
LMw	So-Db	Dbs 40, So 30, Św 20 i inne 20
	Św-So-Db	Dbs 40, So 30, Św 20, Gb i inne 10
	Św-Ol-Db	Dbs 40, Ol 30, Św 20, Gb inne 10
LMb	Ol-Brzom	Brzom 60, Ol i inne 40
Lśw	Db-Bk	Bk 50, Db 30, Md i inne 20
	Bk-Db	Dbs 50, Bk 30, Md i inne 20
Lw	Ol-Db	Db 70, Ol 20, Wz i inne 10
Ol	Ol	Ol 90, Brzom i inne 10

OIJ	OI	OI 50 i inne 50
-----	----	-----------------

Dla każdego wydzielenia, dla którego określa się TSL należy przyjąć jeden z wariantów TD, kierując się stanem siedliska, stopniem uwilgotnienia oraz specyfiką i stanem zbiorowiska roślinnego. Przyjęty w ten sposób TD dla wydzielen z rozpoznany LSP zapewni ich ochronne cele gospodarowania, a dla pozostałych wydzielen stanowić będzie ramy hodowlane.

5. Przeciętne wieki rębności.

Dla obliczenia cząstkowych etatów użytkowania rębego według dojrzałości i stanu zasobów drzewnych na koniec planowanego okresu gospodarczego proponuje się przyjąć przeciętne wieki rębności dla głównych gatunków drzew zgodne z wielkościami z poprzedniego planu u.l. Odpowiadają one zakresom wieków rębności określonym dla Nadleśnictwa w wykazie zamieszczonym w rozdziale VIII instrukcji u. l. dla So, Św, Jd, Bk, i Db. Dla pozostałych gatunków odpowiadają wysokościami orientacyjnym określonym w § 83 ust. 3 instrukcji u. l. i są zgodne z wielkościami z poprzedniego planu u. l.:

Gatunek	Przeciętny wiek rębności
Db	150 lat
Bk, Wz, Js	120 lat
So, Md, Dg, Kl, Jw	100 lat
Św, Brz, Olc, Lp, Dbc, Ak, Gb	80 lat
Olodr	60 lat
Oś	50 lat
Ols, Tp, Wb	40 lat

Indywidualny wiek dojrzałości rębnej drzewostanu należy określić dla każdego drzewostanu z dokładnością do 10 lat według następujących zasad:

- 1) dla drzewostanów młodszych, dla których określa się dwucyfrową jakość hodowlaną wiek dojrzałości rębnej drzewostanu winien być zgodny z przeciętnym wiekiem rębności przyjętym dla gatunku panującego w drzewostanie,
- 2) dla drzewostanów, dla których określa się jednocyfrową jakość techniczną (starszych lub kwalifikujących się do przebudowy pełnej) wiek rębności drzewostanu, nazywany też wiekiem dojrzałości rębnej drzewostanu lub wiekiem dojrzałości drzewostanu do odnowienia, określa się indywidualnie, uwzględniając:
 - rzeczywisty skład gatunkowy drzewostanu,
 - jakość techniczną gatunku panującego w drzewostanie,
 - stopień uszkodzenia drzewostanu,
 - zgodność składu gatunkowego drzewostanu z TD,
 - przyjęte okresy: odnowienia, uprzątnięcia lub przebudowy drzewostanu,

- „Wytyczne w sprawie kryteriów i postępowania przy określaniu indywidualnego wieku dojrzalności do odnowienia drzewostanów” (rozdział VIII instrukcji u. l.).

6. Podział lasów na gospodarstwa.

Zgodnie z § 82 instrukcji u. l. dla celów planowania urzędniowego w Nadleśnictwie tworzy się trzy gospodarstwa:

- 1) Gospodarstwo specjalne (S), obejmujące obszary funkcjonalne pełniące funkcje specyficzne w Nadleśnictwie, których realizacja wymaga ograniczenia lub zaniechania funkcji produkcyjnych.
Zaliczyć tu należy:
 - a) rezerwy przyrody wraz z otulinami,
 - b) projektowane rezerwy przyrody,
 - c) lasy glebochronne na stokach i zboczach o nachyleniu powyżej 45⁰,
 - d) lasy wodochronne w strefach ochronnych ujęć wody i źródeł wody, wyodrębnionych stosownymi decyzjami administracyjnymi,
 - e) drzewostany objęte prawnym zakazem pozyskiwania drewna ze względu na szczególne znaczenie dla ochrony przyrody, w tym ściśle strefy ochrony miejsc rozrodu ptaków,
 - f) LMP z kategorii wyselekcjonowany,
 - g) lasy na siedliskach bagiennych: Bb, BMb, LMb,
 - h) lasy na obszarach o wyjątkowym znaczeniu ze względów kulturowych, religijnych lub ekologicznych, ze źródłiskami i inne, cenne pod względem przyrodniczym lub krajo-
brazowym.
- 2) Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów ochronnych (O), obejmujące obszary uznanych lasów ochronnych z wiodącą funkcją ochronną (środowiskotwórczą), której realizacja nie wymaga ograniczenia lub zaniechania funkcji produkcyjnych.
- 3) Gospodarstwo wielofunkcyjnych lasów gospodarczych (G), obejmujące pozostałe obszary z wiodącą funkcją produkcyjną, której realizacja powinna uwzględnić wymogi ochrony przyrody.

W gospodarstwie tym, dla potrzeb obliczenia etatów cząstkowych wyodrębnić należy obszary kwalifikujące się do jednolitych sposobów zagospodarowania. W warunkach Nadleśnictwa będą to:

- zrębowy sposób zagospodarowania (GZ) - w odniesieniu do Bśw, BMśw (z TD So), BMw i Ol,
- przerębowo-zrębowy sposób zagospodarowania (GPZ) - w odniesieniu do pozostałych siedlisk.

7. Wytyczne w sprawie cięć rębnych.

Proponuje się następujący schemat projektowania rodzajów rębni w zależności od przyjętych TSL:

TSL	Rodzaj i forma rębni		Nawrót cięć lub okres odnowienia
	Rębnia zasadnicza	Rębnia zastępcza	
Bśw	I b		5 lat
Bb	Nie projektować użytkowania rębego*		
BMśw	I b	III a	I b – 5 lat III a – 10-15 lat
BMw	I c	III a	I c – 5 lat III a – 10-15 lat
BMb	Nie projektować użytkowania rębego*		
LMśw	III a	III b, II b	III a – 10-15 lat III b, II b – 15-20 lat
LMw	III b	III a, IV d	III a – 10-15 lat III b – 15-20 lat IV d – 20-40 lat
LMb	Nie projektować użytkowania rębego*		
Lśw	III b, II a	III a	III b, II a – 15-20 lat III a – 10-15 lat
Lw	III b	III a, IV d	III a – 10-15 lat III b – 15-20 lat IV d – 20-40 lat
OI	I b	I c, III a	5 lat
OIJ	II a	III a, II b, I b w obumierających d- stanach jesionowych Ib	III a – 10-15 lat II a, II b – 15-20 lat I b – 5 lat

*) z wyjątkiem sytuacji kłeskowych

Przy projektowaniu rodzaju oraz lokalizacji cięć rębnych należy przestrzegać poniższych zasad:

- 1) Podczas planowania procesów odnowieniowych, bez względu na przynależność drzewostanów do poszczególnych gospodarstw uwzględnia się:
 - przyjęty cel hodowlany (TD),
 - ograniczenia i nakazy prawne wynikające z funkcji pełnionych przez poszczególne drzewostany,
 - zasady i wytyczne zawarte w aktach normalizacji wewnętrznej w LP.
- 2) Dla zapewnienia wymogów oraz zachowania ładu przestrzenno-czasowego cięcia projektuje się w ramach ostępów stałych przyjętych w poprzednim planie u. l., z ewentualną optymalizacją ich zasięgów podyktowaną sytuacją obecną (korekta ładu przestrzennego, grunty przyjęte, ograniczenia lub wyłączenia z użytkowania itp.).
- 3) W celu przyspieszenia procesu odnowienia w ostępach, w których występują zakłócenia ładu przestrzenno-czasowego należy kontynuować cięcia w ramach tzw. ostępów przejściowych, natomiast w przypadku znacznej koncentracji w ostępie drzewostanów jednowiekowych i jednogatunkowych, wymagających działań odnowieniowych, wskazane jest zakładanie nowych wrębów.

- 4) Projektując procesy odnowieniowe drzewostanów określa się:
 - rodzaje rębni i procent poboru miąższości - elementy techniczne rębni rozumiane jako sposoby wykonywania cięć,
 - wielkość, kształt i położenie działek manipulacyjnych – elementy przestrzenne rębni,
 - okresy odnowienia (uprzętnięcia, przebudowy) – elementy czasowe rębni.Określony szczegółowo tzw. rodzaj cięcia, szczególnie w rębniach złożonych, należy rozumieć jako ostatni z rodzajów cięć planowany do wykonania w okresie obowiązywania planu u. l.
- 5) Szerokość działki manipulacyjnej projektowanych zrębów zupełnych nie powinna przekraczać 60 m, a ich powierzchnia 4 ha. W przypadkach nietypowych wystarczy zachowanie jednego z tych parametrów. Przy projektowaniu rębni III szerokość działki manipulacyjnej powinna być wystarczająca do założenia poprawnie usytuowanych gniazd o wielkości odpowiedniej dla wprowadzonego gatunku, w zależności od TD.
- 6) W celu pozostawienia fragmentów starodrzewu (do 5% powierzchni manipulacyjnej) wraz z nienaruszonymi warstwami dolnymi aż do naturalnego ich rozpadu, należy planować schematycznie 95% miąższości do pozyskania przy projektowaniu rębni I oraz przy projektowaniu usunięcia drzewostanu z powierzchni międzygniazdowej w rębniach IIIa. Nie jest konieczne pozostawianie fragmentów starodrzewu w przypadku zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi, a także na powierzchniach zrębów mniejszych niż 1 ha oraz w przypadku zlokalizowania cięć w bloku upraw pochodnych.
- 7) Bezpośrednio przy źródłiskach, rzekach i jeziorach, a także w miejscach kultu religijnego i wokół drzew matecznych zaleca się kształtowanie ekotonów bez stosowania cięć zupełnych. W drzewostanach takich na etapie planowania należy wydzielić pas ochronny o szerokości zbliżonej do wysokości gatunku panującego w drzewostanie, w którym kształtować się będzie strefę przejściową innym sposobem zagospodarowania. Dopuszcza się projektowanie cięć zupełnych (zrębów zupełnych i usuwanie drzewostanu z powierzchni międzygniazdowej w rębniach IIIa) w sytuacjach, gdy ekoton taki można kształtować w ramach 5% powierzchni pozostawionych fragmentów starodrzewu.
- 8) Przy głównych drogach (krajowych i wojewódzkich) oraz przy kolejowych szlakach komunikacyjnych zaleca się tworzenie oraz kształtowanie stref przejściowych - ekotonów w ramach projektowanych cięć rębnych, również zrębami zupełnymi. W strefie tej usuwa się drzewa mogące ze względu na pokrój, zdrowotność lub wiek stwarzać zagrożenie dla ruchu.
- 9) Działki manipulacyjne (działki zrębowe, pasy, smugi itp.) należy schematycznie planować w postaci pasów o prostych liniach. Wskazanie z § 31 ust. 6 zasad hodowli lasu, że zalecany jest zatokowy lub schodkowy przebieg linii zrębowej należy traktować jako wytyczne techniczne dla realizującego plan. Natomiast w celu urozmaicenia przebiegu działek manipulacyjnych, należy na etapie planowania wykorzystać naturalne granice wydzieleni, drogi, rowy itp. szczegóły terenowe.
- 10) Ostateczna wersja projektu planu cięć użytków rębnych winna być uzgodniona z Nadleśnictwem i RDLP przed NTG. Dodatkowo Wykonawca projektu planu u. l. winien do końca 2023 r. uzgodnić z Nadleśnictwem wykaz cięć rębnych planowanych do wykonania w roku 2025 (w 1 roku obowiązywania planu).

8. Priorytety dotyczące przebudowy drzewostanów i szczegółowe wytyczne w sprawie sporządzenia „Wykazu drzewostanów kwalifikujących się do przebudowy”.

W toku prac urzędniowych wykonawca projektu planu u. l. winien sporządzić „Wykaz drzewostanów kwalifikujących się do przebudowy (według wzoru nr 3). Zasadniczą podstawą do określenia potrzeb przebudowy winna być indywidualna ocena każdego drzewostanu pod kątem zapewnienia osiągnięcia celów trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, dokonana na podstawie następujących elementów:

- stabilność,
- wiek,
- stopień uszkodzenia,
- jakość,
- stopień zgodności składu gatunkowego z przyjętym dla niego typem siedliskowym lasu i typem drzewostanu,
- możliwość prowadzenia przebudowy w danych warunkach środowiskowych.

Biorąc pod uwagę powyższe zasady i specyfikę Nadleśnictwa proponuję przyjąć następujące priorytety kwalifikowania drzewostanów do wymienionych niżej grup przebudowy.

Grupa „A” - Drzewostany do pilnej przebudowy pełnej, rozpoczynanej przy zastosowaniu użytkowania rębego w I 10-leciu:

- drzewostany niestabilne w fazie rozpadu o niskim zadrzewieniu, zasadniczo z przewagą gatunków iglastych, wymagające przebudowy sposobem zrębowym,
- drzewostany trwale i w znacznym stopniu uszkodzone,
- drzewostany o składzie gatunkowym niezgodnym oraz drzewostany na gruntach porolnych o składzie gatunkowym częściowo zgodnym z przyjętym dla nich typem drzewostanu, które osiągnęły przyjęty schematycznie wiek rębności drzewostanu w wielkości wynikającej wprost z wieku rębności dla gatunku głównego w drzewostanie,
- drzewostany o składzie gatunkowym niezgodnym oraz drzewostany na gruntach porolnych o składzie gatunkowym częściowo zgodnym z przyjętym dla nich typem drzewostanu, którym ze względu na niestabilność, uszkodzenia lub mierną jakość, obniżono indywidualny wiek rębności drzewostanu,

Grupa „B” - Drzewostany do stopniowej przebudowy pełnej, rozpoczynanej w I 10-leciu bez zastosowania użytkowania rębego, z wykorzystaniem odnowień wyprzedzających rębnię przewidywaną w następnym 10-leciu.

Są to drzewostany o składzie gatunkowym niezgodnym oraz drzewostany na gruntach porolnych o składzie gatunkowym częściowo zgodnym z przyjętym dla nich typem drzewostanu, które nie osiągnęły jeszcze przyjętego schematycznie wieku rębności drzewostanu w wielkości wynikającej wprost z wieku rębności dla gatunku głównego w drzewostanie, zasadniczo w kolejności:

- drzewostany o niższym zadrzewieniu, stosunkowo stabilne i dobrej jakości,
- drzewostany wymagające przygotowania do wprowadzenia odnowienia poprzez odpowiednie cięcia trzebieżowe.

Grupa „C” - Drzewostany do przebudowy częściowej w ramach cięć pielęgnacyjnych.

Są to drzewostany o składzie gatunkowym częściowo zgodnym z przyjętym dla niego typem drzewostanu oraz drzewostany na gruntach porolnych (bez względu na stopień zgodności), o niepełnym zwarciu, osłabione, zasadniczo w IIb i IIIa klasie wieku, w których zaplanowano wprowadzenie dolnego piętra lub zaplanowano dolesienia luk i przerzedzeń na znaczącej powierzchni. Wykonawca projektu planu u. l. winien zweryfikować drzewostany wskazane do przebudowy w planie u. l. na lata 2015-2024, ewentualnie wskazać dodatkowe pozycje i ostatecznie uzgodnić z Nadleśnictwem i przedłożyć do akceptacji komisji odbioru prac terenowych oraz do zatwierdzenia podczas NTG ostateczną wersję „Wykazu drzewostanów kwalifikujących się do przebudowy” (według wzoru nr 3).

9. Wytyczne w sprawie pielęgnowania lasu.

Podczas wykonywania prac taksacyjnych w drzewostanach nieobjętych użytkowaniem rębny, w zależności od stadium rozwojowego drzewostanu, określić rodzaj zabiegu CP (nie planować CP-P), CP/TW, TW, TP. Nie planować dwóch nawrotów cięć pielęgnacyjnych. W drzewostanach V klasy wieku i wzwyż, odstąpić od projektowania użytkowania przedrębego (jedynie użytkowanie przygodne). W planie u. l. nie planuje się również specyficznych kategorii cięć (pozytywnych lub negatywnych) oraz form pozyskania (przygodnego), które są możliwe do jednoznacznego określenia tylko w chwili wykonywania zabiegu. Ze względu na duże zasobności d-stanów, ich wielogatunkowość oraz powtarzające się coraz bardziej szkody powodowane przez wiatr należy rozmiar cięć przedrębnych zaplanować w maksymalnie (70% przyrostu).

10. Wytyczne w sprawie hodowli lasu i nasiennictwa.

Orientacyjne składy gatunkowe i upraw zaproponowano w punkcie 4.

W trakcie prac terenowych – na etapie ich odbioru uzgodnić i zweryfikować dane dotyczące nasiennictwa i selekcji. Leśny Materiał Podstawowy przeznaczony do produkcji Leśnego Materiału Rozmnożeniowego należącego do kategorii wyselekcjonowany pozostawić do dalszego użytkowania. W związku ze zmniejszaniem się powierzchni LMP, zwracam się do wykonawcy o wskazanie nowych drzewostanów spełniających warunki do uznania ich jako LMP. Późniejszą weryfikację proponowanych LMP – proponuję aby przeprowadzić wraz z przedstawicielami RDLP, wykonawcy planu oraz nadleśnictwa. Wnioskuje o możliwości zakładania upraw pochodnych rozproszonych poza blokami upraw pochodnych.

Dodatkowo dla ochrony rozpoznanych siedlisk przyrodniczych proponujemy następujące orientacyjne udziały procentowe poszczególnych gatunków przy projektowaniu upraw na siedliskach zwaloryzowanych jako „naturowe”

Siedlisko przyrodnicze	Kod	TSL	TD	Orientacyjny skład gatunkowy
Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	9110	LMśw	So-Bk	Bk 70; So 20; Db i inne 10
Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion, Galioodorati-Fagenion</i>)	9130	LMśw	Bk	Bk 80; Dbb i inne 20
		Lśw		
Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	9170	LMśw	Lp-Db-Gb	Gb 40; Dbs 20; Lp 20; Kl, So, Brz, Dbb i inne 20
		Lśw	Gb-Lp-Dbs	Dbs 40; Lp30; Gb 20; Jw, Bk, Kl i in. 10
		Lw	Lp-Db-Gb	Gb 40; Dbs 20; Lp 20; Kl, Brz, Dbb, Olc, Jw i in. 20
Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	9190	LMśw	So-Db-Bk	Bk 40; Dbb 30; So 20; Brz, Dbs i in. 10
		Lśw	Db	Dbb 80; Bk i inne 20
Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis, Vacciniouliginosi Pinetum, Pino mugosphagnetum, Sphagnogirgensohnii-Piceetum</i>) i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne*	91D0	Bb	So	So 80; Brzo 20
		BMb	Brzo-So	So 80; Brzo 20
		LMb	Ol-Brzo	Brzo 60 i inne 40
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	91E0	Ol	Ol	Ol 80; Św, Brzo i inne 20
		OIJ	Ol	Ol 70; Db, Wz, Gb, Kl i inne 30
Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	91F0	Lw	Dbs-Wzp	Wzp 30; Dbs 30; Ol 20; Kl, Jw, Gb i inne 20

Wskazania gospodarcze dotyczące hodowli lasu powinny obejmować wszystkie grunty wymagające:

- zabiegów melioracyjnych (agrotechnicznych i wodnych – ale tylko tych, które są związane z odnowieniami i zalesieniami),
- zalesień,
- odnowień naturalnych i sztucznych,

- dolesień luk,
- poprawek i uzupełnień,
- podsadzeń,
- pielęgnowania istniejących upraw,
- pielęgnowania młodników (nie zakwalifikowanych do CPP).

Planując wskazania gospodarcze należy podawać rodzaj projektowanych czynności i ich powierzchnię (jednorazowo, tj. bez zwielokrotniania o przewidywane nawroty), według proponowanych poniższych zasad:

- a) przy planowaniu odnowień przy rębniach złożonych, dolesienia luk, poprawek i uzupełnień, powierzchnię zabiegu redukować do realnych potrzeb jego wykonania,
- b) mając na względzie nieuchronność uszkodzeń młodego pokolenia podczas ścinki i zrywki drzew oraz z tytułu zniszczeń przez zwierzynę, proponujemy, by zwiększyć szacowaną do odnowienia powierzchnię w KO i KDO (oprócz drzewostanów użytkowanych rębnią IIIa) w granicach 5–10 %, w zależności od stopnia zadrzewienia piętra górnego drzewostanu,
- c) formalną podstawą zaplanowania do zalesienia użytków rolnych lub innych gruntów nie zaliczonych do lasów, jest ich przejęcie w celu zalesienia oraz przeznaczenie do zalesienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub w decyzjach administracyjnych o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- d) nie planować szczegółowo powierzchni pielęgnowania projektowanych upraw, jak również wielkości projektowanych poprawek i uzupełnień w projektowanych uprawach – potrzeby z tego zakresu należy ująć łącznie w opisie ogólnym, określając poziom procentowy w odniesieniu do powierzchni projektowanych upraw, na 15%,
- e) zabiegi pielęgnowania gleby i czyszczeń wczesnych planować dla istniejących upraw na dzień 1.01.2024 rok, wg aktualnych potrzeb hodowlanych i bez nawrotów.
- f) w istniejących uprawach i młodnikach oraz w odnowieniach pod osłoną drzewostanów należy projektować rodzaj zabiegów pielęgnacyjnych w zależności od wieku zainwentaryzowanego młodego pokolenia, z podziałem na pielęgnowanie upraw oraz pielęgnowanie młodników,
- g) do podsadzeń zaplanować w szczególności drzewostany o składzie gatunkowym częściowo zgodnym z przyjętym dla niego typem drzewostanu oraz drzewostany na gruntach porolnych (bez względu na stopień zgodności), o niepełnym zwarciu, osłabione, zasadniczo w IIb i IIIa klasie wieku, uzgodnione jako grupa „C – drzewostany do przebudowy częściowej”. Należy szczególną uwagę zwrócić na d-stany przerzedzone na skutek klęski wiatrowałów i wiatrołomów z 2022 roku.

W części planistycznej opisu ogólnego Nadleśnictwa w podrozdziale „Zestawienie i opisanie zadań z zakresu hodowli lasu” należy opracować i opisać „Zestawienie zbiorcze wskazań gospodarczych z opisów taksacyjnych w zakresie hodowli lasu” (tabela XVIII), które będzie podstawą wypełnienia części hodowlanej wniosku o zatwierdzenie nowopowstałego projektu planu.

11. Wytyczne w sprawie ochrony lasu.

Lasy Nadleśnictwa Lutówko z racji uwarunkowań klimatycznych, przyrodniczych i składu gatunkowego drzewostanów narażone są na oddziaływanie czynników szkodo twórczych – zarówno

biotycznych, jak i abiotycznych. Połowa drzewostanów nadleśnictwa posadzona została na gruntach porolnych, gdzie dominuje sosna. Dodatkowo niewielka ilość opadów atmosferycznych sprzyja rozwojowi patogenów grzybowych oraz szkodników wtórnych.

Kierunkowe zadania z zakresu ogólnej ochrony lasu określa się na podstawie danych nadleśnictwa i ZOL oraz danych z inwentaryzacji stanu lasu przeprowadzonej w trakcie prac nad projektem planu u. l., w szczególności wynikających z oceny jakości hodowlanej lub technicznej i stopnia uszkodzenia drzewostanów oraz zgodności ich składu gatunkowego z TD. Kierunkowe zadania z zakresu ogólnej ochrony lasu przedstawia się (po ocenie zdrowotnego i sanitarnego stanu lasu oraz po przeanalizowaniu aktualnych i przewidywanych uszkodzeń drzewostanów powodowanych niekorzystnym oddziaływaniem zespołu czynników biotycznych, abiotycznych i antropogenicznych) w formie wskazania niezbędnych działań w zakresie gospodarki leśnej i łowieckiej oraz gospodarki przestrzennej i ochrony środowiska, a prowadzących do minimalizacji szkód.

Proponuje się, aby w trakcie terenowych prac urzędniowych wykonawca prac przeprowadził rozpoznanie, inwentaryzację oraz określił stopień nasilenia uszkodzeń według następujących ich głównych przyczyn:

- szkodniki owadzie (pierwotne i wtórne),
- grzyby patogeniczne,
- zwierzyzna,
- zakłócenia stosunków wodnych,
- pożary,
- inne, specyficzne dla nadleśnictwa, np. erozje, uszkodzenia antropogeniczne.

SKODY POWODOWANE PRZEZ OWADY ORAZ SPOSOBY OGRANICZENIA TYCH SZKÓD

Nadleśnictwo Lutówko zalicza się do stosunkowo rzadko nawiedzanych przez szkodniki pierwotne sosny. W całej historii powojennej zabiegami obejmowano tutaj brudnice mniszkę w latach 1980-83 oraz strzygonię choinówkę w 1987 i 1988 roku. Potencjalny główny obszar zagrożony od szkodników pierwotnych występuje tylko w północnej części nadleśnictwa

W ostatnich dwóch dziesięcioleciach nie wystąpiły istotne szkody od szkodników pierwotnych sosny. Inaczej wygląda sprawa występowania szkodników pierwotnych drzewostanów liściastych, głównie zwójki zieloneczki i towarzyszących jej miernikowców. W okresie ostatniego dziesięciolecia nie odnotowano zagrożenia, ale w poprzednim wykonano zabiegi ratownicze środkami biologicznymi: w 2005 roku na powierzchni 203 ha w 2014 roku na 362 ha.

Owady z rodziny ryjkowcowatych (szeliniak) – ponieważ zręby profilaktycznie przelegują przed sadzeniem upraw sosnowych, nie obserwuje się masowych pojawów tych owadów.

Miejsca występowania szkodników wtórnych są związane z reguły z występowaniem innych czynników szkodo twórczych, w związku z czym ich lokalizacja zmienia się. W tej grupie szkodników największe znaczenie ma przyplaszczek granatek, a u świerka kornik drukarz.

Zapobieganie szkodom ze strony owadów polega na wykonywaniu obligatoryjnych zadań wynikających z instrukcji ochrony lasu oraz wytycznych ZOL oraz bieżącym reagowaniu na powstające zagrożenia. Poza tymi działaniami należy położyć nacisk na zabiegi profilaktyczne, zmierzające do podniesienia naturalnej odporności i stabilności drzewostanów.

Przy zwalczaniu szkodliwych owadów preferowane są przede wszystkim metody mechaniczne i biologiczne. Chemiczne zwalczanie stosuje się w ostateczności. Zabiegi wykonywane są głównie na szkółce leśnej na niewielkich powierzchniach.

Nadleśnictwo podejmuje szereg działań mających na celu zwiększenie biologicznej odporności drzewostanów. Do działań profilaktycznych podejmowanych w ochronie lasu należą:

- przestrzeganie zasad higieny lasu,
- pozostawianie biogrup na powierzchniach zrębowych,
- tworzenie ekotonów,
- sadzenie drzew owocodajnych charakterystycznych dla regionu,
- pozostawianie drzew dziuplastych,
- wyznaczanie drzew ekologicznych i drewna martwego,
- dokarmianie ptaków w okresie zimowym,
- wywieszanie skrzynek lęgowych dla ptaków,
- tworzenie kolonii rozrodczych dla nietoperzy – schrony z trocinobetonu,
- adaptacja jednej ze starych piwnic jako hibernakulum dla nietoperzy.

SZKODY POWODOWANE PRZEZ GRZYBY PATOGENICZNE ORAZ SPOSOBY OGRANICZENIA TYCH SZKÓD

Zagrożenie ze strony patogenów grzybowych: huby korzeniowej jest duże. Wyraźne szkody ze strony huby korzeniowej zaznaczają się głównie na części gruntów porolnych – szkody od huby odnotowuje się na około 10% pow. leśnej nadleśnictwa. W celu ograniczenia rozprzestrzeniania się tych patogenów stosowane są metody biologiczne (zabieg zakażenia pniaków po ściętych drzewach zawiesiną zarodników grzyba konkurencyjnego).

Zjawisko zamierania olszy średniorocznie w latach 2017-2021 występowało na powierzchni około 60 ha, a zamierania jesionu na około 4 ha. Chore jesiony mają osłabiony system korzeniowy, przez co są bardziej wrażliwe na szkody od wiatru. W związku z tym wymagana jest przebudowa tych drzewostanów.

Pozostałe patogeny występują na mniejszych powierzchniach przede wszystkim na szkółce leśnej, gdzie zabiegi profilaktyczne oraz zwalczanie patogenów grzybowych wykonuje się w oparciu o sporządzony każdego roku wykaz środków ochrony roślin.

SZKODY SPOWODOWANE PRZEZ ZWIERZYŃ ORAZ SPOSOBY OGRANICZENIA TYCH SZKÓD

Zagrożenie ze strony zwierzyny polega przede wszystkim na uszkodzaniu młodych drzewek przez jeleniowate (zgryzanie, spałowanie).

Podstawową formą zapobiegania szkodom od zwierzyny jest właściwe prowadzenie gospodarki łowieckiej – utrzymanie liczebności zwierzyny płowej dostosowanej do zmieniających się możliwości wyżywieniowych siedlisk leśnych oraz właściwej struktury płciowej i wiekowej populacji. Nadleśnictwo dokłada wszelkich starań przy realizacji planu łowieckiego w danym roku na terenie zarządzanego OHZ oraz czuwa nad wypełnianiem tego zadania przez koła łowieckie znajdujące się w zasięgu administracyjnym. W okresie zimowym, celem zminimalizowania skutków ograniczonego dostępu zwierzyny do pokarmu i wody, zwierzynę dokarmia się karmą soczystą (buraki, marchew, kapusta, kiszonki), karmą suchą (siano, snopówka zbożowa), a także karmą treściwą (ziarna zbóż). Dodatkowo w lizawkach podawana jest sól z mikroelementami.

Ważnym działaniem jest poprawa naturalnych warunków bytowania zwierzyny. W tym celu sadzimy w uprawach leśnych dzikie drzewa owocowe oraz krzewy, których pędy i owoce są chętnie zjadane przez zwierzynę. Najpopularniejsze to tarnina, róża, ałyczka.

Obsiewamy również poletka łowieckie atrakcyjnymi roślinami. Aby zmniejszyć szkody w młodnikach, w okresie zimowo-wiosennym (w ramach cięć pielęgnacyjnych), wykładamy dla jeleniowatych drzewa zgryzowe.

Działania mające na celu ochronę przed uszkodzeniami od zwierzyny należy realizować zgodnie z wytycznymi zawartymi w Decyzji nr 2/2022 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu z dnia 19 stycznia 2022 roku dotyczącej wprowadzenia do stosowania „Wytycznych w sprawie zabezpieczania drzewostanów przed zwierzyną w nadleśnictwach podległych RDLP w Toruniu”.

Na mapie ochrony lasu należy w szczególności zamieścić informacje:

- lokalizację drzewostanów na gruntach porolnych,
- lokalizację stałych partii kontrolnych jesiennych poszukiwań szkodników sosny,
- lokalizację pułapek feromonowych na brudnicę mniszkę,
- obszary zagrożone uporczywym występowaniem szkód powodowanych przez szkodniki owadzie, choroby grzybowe, czynniki abiotyczne.

Dla drzewostanów silnie osłabionych przez czynniki biotyczne i abiotyczne należy przygotować plan przebudowy tych drzewostanów.

12. Wytyczne w sprawie ochrony przeciwpożarowej.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej lasu można założyć, że tak jak w poprzednich cyklach urzędzeniowych, nadleśnictwo zostanie zaliczone do trzeciej kategorii zagrożenia pożarowego. Wszystkie działania w zakresie ochrony przeciwpożarowej należy dostosować do wynikających z tego przepisów.

Kierunkowe wytyczne z zakresu ochrony przeciwpożarowej lasu powinny być sporządzone w oparciu o aktualną instrukcję ochrony przeciwpożarowej lasu.

Czas swobodnego rozwoju pożaru lasu powinien być ustalony dla nadleśnictwa w planie urządzenia lasu dla kompleksów leśnych najbardziej oddalonych od siedzib sił ratowniczo-gaśniczych.

Wnioskuje o sporządzenie tematycznych map przeglądowych ochrony przeciwpożarowej dla nadleśnictwa, z uwzględnieniem zasad ich tworzenia zawartych w IUL oraz następujących elementów:

- tzw. punktów koncentracji sił i środków,
- dojazdu pożarowego,
- punktu alarmowo-dyspozycyjnego,
- przejazdów przez tory kolejowe, miejsc postoju pojazdów oraz tzw. miejsc odpoczynku.
- miejsc udostępnionych w ramach programu „Zanocuj w lesie”

Wszystkie wymienione elementy mapy powinny być oznaczone zgodnie z ich istniejącymi ewidencjami.

Efektom analizy i oceny powinny być konkretne zalecenia działań uzupełniających lub korekcyjnych.

Nie istnieje potrzeba uzgadniania projektu planu urządzenia lasu w części dotyczącej ochrony przeciwpożarowej z właściwym miejscowo komendantem wojewódzkim PSP.

13. Wytyczne w sprawie zagospodarowania rekreacyjnego.

Kierunkowe wytyczne w zakresie zagospodarowania rekreacyjnego lasów Nadleśnictwa winny być omówione w części ogólnej planu u. l. w oparciu o wyniki inwentaryzacji i materiały udostępnione przez nadleśnictwo. Obiekty infrastruktury zagospodarowania rekreacyjnego winny być umieszczone na mapie przeglądowej oraz w LMN.

Nadleśnictwo Lutówko planuje pozostawić do dalszej eksploatacji dotychczasowe obiekty turystyczne. Planowana jest budowa nowych obiektów. Zestawienie łączne istniejących i planowanych obiektów turystycznych przedstawia poniższa tabela:

Leśnictwo	Oddział	Uwagi
Miejsca postoju pojazdów		
Adamowo	286 c	-
Kamień	68 r	z wiatą turystyczną
Kamionka	24 d	z wiatą turystyczną
Lutowo	134 b	z wiatą turystyczną
Gaj	122 l	z wiatą turystyczną
Kamionka	300 d	planowane wykonanie w 2022 roku
Miejsca odpoczynku przy trasach rowerowych		
Doręgowice	-	planowane wykonanie w 2022 roku
Inne obiekty		
Lutowo	131A d	wiata w zarządzie Gminy Sępólno Krajeńskie przy jeziorze Miska
Zaleśniak	188 g	miejsce biwakowania Juchacz w dzierzawie Gminy Sępólno Krajeńskie

Pozostałe obiekty edukacyjne wykorzystywane turystycznie:

Leśnictwo	Oddział	Uwagi
Lutowo	131A s	wiata edukacyjna Lutówko-Młyn

Przez teren administrowany przez Nadleśnictwa Lutówko przebiegają następujące szlaki turystyczne:

Nazwa	Typ szlaku	Kolor	Leśnictwa, przez które przebiega szlak	Długość szlaku (km)
Rezerwatów Krajeńskich (Sypniewo - Witkowo)	pieszy	zielony	Gaj, Lutowo	24,7
Znaku Rodła im. Kłopotckiej Sypniewo - Drożdżenica	pieszy	niebieski	Jazdrowo	32,4
Zabartowo - rz. Łobżonka	pieszy	żółty	Adamowo	4,6
Sępólno Kraj - Kamień Kraj. (Rycerza Bossuty)	pieszy	czzerwony	-	6,1
Wielki Buczek - Jazdrowo	pieszy	czarny	Jazdrowo	4,7
Sępoleński (Sępólno Kraj. - Lutówko)	pieszy	czarny	Lutowo	7,8
Akademicki (Sępólno Kraj. - Płocicz)	pieszy	żółty	-	6,1
wokół jeziora Sępoleńskiego	rowerowy	inny	Lutowo	16,3
Greenway - Naszyjnik Północy	rowerowy	zielony	Witkowo, Kamionka	24,3
Wierzchowo Człuchowskie	ścieżka konna	inny	Kamionka	0,9
Chojnice - Zamarte	rowerowy	inny	Doręgowice	8,7

Proponuję wykonanie inwentaryzacji istniejących szlaków turystycznych pieszych i rowerowych oraz naniesienie ich na mapę zagospodarowania rekreacyjnego.

Mapa przeglądowa zagospodarowania rekreacyjnego w nadleśnictwie, oprócz wymagań oraz szczegółów określonych dla map przeglądowych w „Instrukcji technicznej sporządzania i wydruku map leśnych” (tom trzeci „Instrukcji urządzania lasu”), powinna zawierać:

- istniejące i projektowane leśne obszary wypoczynkowe, w tym: biwaki, obozowiska, miejsca wypoczynku, parkingi, miejsca postoju pojazdów, punkty widokowe itp.;
- istniejące i projektowane leśne urządzenia rekreacyjne;
- liniowe obiekty rekreacyjne, w tym: szlaki turystyczne, ścieżki (rowerowe, do jazdy konnej, dydaktyczne itp.);
- obiekty edukacji leśnej;

- inne osobliwości turystyczne albo przyrodnicze położone na obszarze lub w sąsiedztwie lasów nadleśnictwa (kąpieliska, plaże, zwierzyńce, ruiny, rezerваты przyrody, pomniki przyrody itp.).

14. Działalność edukacyjna.

Roczna ilość uczestników zajęć z edukacji leśnej wynosi około 1 tysiąca osób. Edukacja leśna jest prowadzona głównie przez Strażników Leśnych oraz specjalistów Służby Leśnej i leśniczych. Przewiduje się utrzymanie zainteresowania tą działalnością nadleśnictwa na nie mniejszym poziomie.

15. Wytyczne w sprawie użytkowania ubocznego oraz zagospodarowania łowieckiego.

Kierunkowe wytyczne w zakresie użytkowania ubocznego powinny być omówione w części ogólnej planu u. l. w oparciu o wyniki inwentaryzacji i materiały udostępnione przez Nadleśnictwo. W szczególności powinny one uwzględniać:

- możliwość pozyskania choinek, stroiszu, ziół, kruszyw mineralnych, itp.,
- bazy roślin runa leśnego, potrzeby w zakresie odnawiania i ochrony,
- możliwości użytkowania gruntów związanych z gospodarką leśną oraz orientacyjne możliwości użytkowania na gruntach nieleśnych.

W części ogólnej planu u. l. należy dodatkowo ująć w ogólnym zarysie zagadnienia gospodarki łowieckiej, w szczególności dotyczące:

- liczebności zwierzyny na podstawie corocznych inwentaryzacji zwierząt łownych, w odniesieniu do poszczególnych obwodów łowieckich i łącznie dla Nadleśnictwa,
- realizacji rocznych planów łowieckich za ubiegły okres gospodarczy (gatunkami zwierzyny za okres ostatnich 10 lat),
- rozmiaru uszkodzeń powodowanych przez zwierzynę w uprawach i młodnikach,
- rozmiaru wykonanych profilaktycznych prac z zakresu ochrony lasu przed szkodami od zwierzyny,
- zniekształcenia składów gatunkowych upraw z powodu ograniczania przez zwierzynę pożądanego udziału gatunków lasotwórczych, w tym liściastych.

ZESTAWIENIE POWIERZCHNI SZKÓD POWODOWANYCH PRZEZ SSAKI INWENTARYZACJA Z 2021 ROKU (bez szkód od bobra)

Lp.	Leśnictwo	Stadium rozwojowe drzewostanu	Główny sprawca uszkodzeń	Dominujący rodzaj uszkodzeń	Powierzchnia szkód spowodowanych przez ssaki [ha]		
					21-40%	>40%	razem
1	Doręgowice	UPR	SARNA	ZG OG ZŁ	1,59		1,59
2	Gaj	DSTAN	JELEŃ	SPAŁOW	2,10		2,10
3	Gaj	MŁOD	JELEŃ	SPAŁOW	0,10		0,10
4	Kamień	UPR	ZAJĄC	ZG OG ZŁ	0,50		0,50

Lp.	Leśnictwo	Stadium rozwojowe drzewostanu	Główny sprawca uszkodzeń	Dominujący rodzaj uszkodzeń	Powierzchnia szkód spowodowanych przez ssaki [ha]		
					21-40%	>40%	razem
5	Kamionka	UPR	JELEŃ	ZG OG ZŁ		8,74	8,74
6	Kamionka	UPR	SARNA	ZG OG ZŁ	0,16	0,05	0,21
7	Witkowo	MŁOD	JELEŃ	SPAŁOW	0,60		0,60
8	Witkowo	UPR	DZIK	WYR WYK	0,20		0,20
9	Witkowo	UPR	JELEŃ	ZG OG ZŁ	1,02		1,02
10	Zaleśniak	MŁOD	JELEŃ	ZG OG ZŁ	0,65	0,75	1,40
11	Zaleśniak	UPR	SARNA	CZEMCH	0,12		0,12

W wyniku analizy i oceny powyższych zjawisk należy określić zadania kierunkowe dla gospodarki łowieckiej w lasach Nadleśnictwa, w tym:

- wskazać w obwodach łowieckich tereny przeznaczone na poletka łowieckie, pasy zaporowe, łąki śródleśne i polany, tereny podmokłe, zadrzewienia, itd., z zaleceniem sposobów ich wykorzystania w celu poprawy warunków bytowania zwierząt łownych, w tym zwiększania naturalnej bazy żerowej,
- wskazać obszary lasu, w których liczebność określonych gatunków zwierząt łownych winna być ograniczona, uwzględniając w szczególności wyniki corocznych inwentaryzacji zwierzyny, wieloletnie i roczne plany łowieckie (w tym wykonywanie zadań z rocznych planów łowieckich), potrzebę ochrony siedlisk przyrodniczych oraz przestrzenny rozkład szkód od zwierzyny,
- wskazać, na podstawie wieloletniego planu łowieckiego dla rejonu hodowlanego, docelową wielkość populacji zwierząt łownych, w szczególności zwierzyny płowej.

16. Wytyczne w sprawie ujmowania w planie urządzenia lasu zagadnień dotyczących infrastruktury technicznej Nadleśnictwa.

W części ogólnej planu u. l. należy określić potrzeby w zakresie infrastruktury technicznej, gdzie kierunkowo należy opisać potrzeby w zakresie:

- a) budowy i remontów dróg, mostów, przepustów, urządzeń melioracyjnych,
- b) budowy i remontów siedzib jednostek Lasów Państwowych i budynków gospodarczych,
- c) budowy i konserwacji zbiorników małej retencji,
- d) urządzeń dla potrzeb turystyki i rekreacji, ośrodków i izb edukacji przyrodniczej, itp.

17. Wytyczne dotyczące charakterystyki ekonomicznej.

Proponuje się, by podrozdział „Charakterystyka warunków ekonomicznych gospodarki leśnej oraz prognoza spodziewanego wyniku ekonomicznego” opracować w ujęciu ogólnym. Nadleśnictwo nie widzi potrzeby rozszerzania charakterystyki o ekspertyzę ekonomiczną w formie szczegółowej prognozy spodziewanego wyniku ekonomicznego gospodarki leśnej, prowadzonej na podstawie planu u. l.

18. Szczegółowość prognozy stanu zasobów drzewnych na koniec przyszłego okresu gospodarczego.

Należy obliczyć orientacyjną, spodziewaną na koniec okresu gospodarczego wielkość zasobów miąższości grubizny drzewostanów Nadleśnictwa, według wzoru i zasad określonych w § 123 instrukcji u. l.

19. Weryfikacja i aktualizacja programu ochrony przyrody, w tym sporządzenie tabel dotyczących przedmiotów ochrony oraz zadań ochronnych.

Dotychczasowy program ochrony przyrody (POP) w odniesieniu do gruntów będących w zarządzie Nadleśnictwa powinien zostać zaktualizowany na podstawie zebranych dotychczasowych materiałów i ich weryfikacji terenowej (HCVF SOiPO). Nadleśnictwo w ramach projektu zamierza dokonać weryfikacji siedlisk leśnych na zarządzanym terenie poza Naturą 2000, gdzie trwają prace dotyczące ustalania Planu Zadań Ochronnych lub Planu Ochrony, wyniki weryfikacji zostaną przekazane Wykonawcy planu u. l. Natomiast na pozostałych gruntach, będących w zasięgu terytorialnym działania Nadleśnictwa, aktualizacja zostanie wykonana w oparciu o dostępne materiały instytucji publicznych: Ministerstwa Środowiska, RDOŚ, Konserwatora Zabytków itp.

Elementy POP, które podlegać będą weryfikacji w trakcie prac nad projektem planu u. l.:

- weryfikacja istniejących form ochrony przyrody,
- aktualizacja adresów lokalizujących formy ochrony przyrody w Nadleśnictwie,
- aktualizacja wykazu obiektów archeologicznych, zabytkowych, miejsc pamięci, cmentarzy itp.,
- uzupełnienie listy gatunków roślin chronionych i rzadkich oraz zwierząt chronionych, w tym stref ochronnych miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową,
- weryfikacja ostoi różnorodności biologicznej i innych obszarów cennych pod względem przyrodniczym, a nie objętych formami ochrony przyrody, w tym drzewostanów czasowo wyłączonych z użytkowania głównego na skutek odpowiednich decyzji zarządzającego lub uprawnionych organów właściwych do spraw ochrony przyrody,
- propozycje rozszerzenia lub uznania nowych form ochrony przyrody.

Kompleksowe przedstawienie stanu przyrody wymaga dokonania jego analizy według stanu na dzień opracowywania projektu planu u. l. w formie opisu, zestawień, tabel, map itp.

Analiza stanu ochrony przyrody w granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa wymaga scharakteryzowania poszczególnych obszarów i przedmiotów ochrony, dla których na podstawie ustawy o ochronie przyrody wyznaczono poszczególne formy ochrony przyrody oraz strefy ochronne i otuliny, z uwzględnieniem roli i zadań lasów ochronnych wynikających z ustawy o lasach. Analizę stanu ochrony przyrody w obszarach Natura 2000, w tym dotyczącą przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono konkretny obszar, należy prowadzić z wykorzystaniem odpowiednich danych uzyskanych od organów właściwych do spraw ochrony środowiska, zweryfikowanych na gruncie podczas taksacji leśnej. W syntezie uogólniającej wnioski z analizy należy

sprecyzować priorytety z zakresu ochrony przyrody, ujawnić sytuacje konfliktowe ze wskazaniem sposobów minimalizacji ich skutków oraz - tam gdzie to możliwe - generalizować cele i zadania z zakresu ochrony przyrody.

Wynikiem analiz i syntezy końcowej będą tabele XXII i XXIII, które należy opracować tylko dla gatunków chronionych objętych obszarami Natura 2000.

20. Formy opracowania składników projektu planu u. l., w tym formy materiałów mapowych, ich wydruki i oprawa.

Proponuje się, by projekt planu u. l. opracować w następującym układzie:

Egzemplarz dla DGLP (dwie teczki).

I - Teczka twarda zawierająca:

- Tom IA – ELABORAT wraz z załącznikami (tabele i wykazy) w twardej oprawie (format A4),
- wykaz cięć wraz z tabelami w oprawie miękkiej (format A4),
- mapę sytuacyjno-przeładową Nadleśnictwa w skali 1:50 000,
- mapę przeładową Nadleśnictwa (obszar Nadleśnictwa na 1 arkuszu) w skali 1:25 000:
 - cięć rębnych,
 - drzewostanów,
 - siedlisk,
 - funkcji lasu i zagospodarowania turystycznego,
- nośnik elektroniczny CD/DVD zawierający następujące dane:

- Elaborat, POP, Prognoza ONŚ, baza TAKSATOR, baza SLMN.

II - Teczka twarda zawierająca:

- Tom IB – Program Ochrony Przyrody w oprawie twardej (format A4),
- mapę przeładową Nadleśnictwa (obszar Nadleśnictwa na 1 arkuszu) w skali 1:25 000:
 - walorów przyrodniczych,
 - rozmieszczenia chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt,
 - zagrożeń przyrody oraz działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu lasu,
 - gatunków, siedlisk przyrodniczych i obszarów NATURA 2000.

Egzemplarz dla RDLP i dla Nadleśnictwa (dwa komplety).

- Tom IA – ELABORAT wraz z załącznikami (tabele i wykazy) w oprawie twardej (format A4),
- Tom II A – Opis taksacyjny lasu – w oprawie twardej (format A4),
- Tom II – Tabele i wykazy – w oprawie twardej (format A4),
- Tom III – Plany zagospodarowania lasu – wraz z tabelami, oprawie twardej (format A4),

I - Teczka twarda zawierająca:

- Tom IB – Program Ochrony Przyrody w oprawie twardej (format A4),
- mapa przeglądowa Nadleśnictwa (obszar Nadleśnictwa na 1 arkuszu) w skali 1:25 000:
 - walorów przyrodniczych,
 - rozmieszczenia chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt,
 - zagrożeń przyrody oraz działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu lasu,
 - gatunków, siedlisk przyrodniczych i obszarów NATURA 2000.

II - Teczka twarda zawierająca:

- mapę sytuacyjno-przeglądową Nadleśnictwa w skali 1:50 000
- nośnik elektroniczny CD/DVD zawierający następujące dane: Elaborat, POP, Prognoza ONŚ, baza TAKSATOR, baza SLMN,
- mapy przeglądowe Nadleśnictwa (obszar Nadleśnictwa na 1 arkuszu) w skali 1:25 000:
 - cięć rębnych (podklejona na płótnie i foliowana),
 - drzewostanów (podklejona na płótnie i foliowana),
 - siedlisk,
 - funkcji lasu i zagospodarowania turystycznego,
 - ochrony lasu,
 - ochrony przeciwpożarowej,
 - zagospodarowania łowieckiego,
 - nasiennictwa i selekcji.

III - Teczka twarda zawierająca:

- mapy gospodarcze – komplet arkuszy map gospodarczych w skali 1:5 000 z naniesionymi działkami zrębowymi (format A1),
- mapę przeglądową Nadleśnictwa (obszar Nadleśnictwa na 1 arkuszu) w skali 1:25 000.

Dodatkowo tylko dla Nadleśnictwa:

Teczka twarda zawierająca:

- mapy gospodarcze – komplet arkuszy map gospodarczych w skali 1:5 000 z naniesionymi działkami ewidencyjnymi i użytkami (format A1 – 1 egz. tylko dla Nadleśnictwa),
- mapę przeglądową Nadleśnictwa (obszar Nadleśnictwa na 1 arkuszu) w skali 1:25 000 (wydruk i nośnik elektroniczny),
- mapy przeglądowe cięć z naniesionymi granicami działek użytkowania rębного (rębnie zupełnie i częściowe) w skali 1:25 000, z możliwością kolorowania działek,
- mapy przeglądowe obszarów leśnictw w skali 1:10 000, czyste (wydruk i nośnik elektroniczny),
- mapy przeglądowe cięć dla leśnictw z naniesionymi granicami działek użytkowania rębного (rębnie zupełnie i częściowe) w skali 1:10 000, z możliwością kolorowania działek.

Operaty dla poszczególnych leśnictw zawierające:

- opis taksacyjny lasu łącznie z wykazem cięć rębnych, wykazem cięć przedrębnych i wykazem zadań z zakresu hodowli lasu w oprawie twardej (format A4),
- mapy gospodarczo-przeładowe obszarów leśnictw w skali 1:10 000:
 - cięć rębnych w futerale (podklejona na płótnie i foliowana),
 - drzewostanów,
 - czysta (wydruk i nośnik elektroniczny),
- mapy przeładowe cięć dla leśnictw z naniesionymi granicami działek użytkowania rębego (rębnie zupełne i częściowe) w skali 1:10 000, z możliwością kolorowania działek.

Prognoza oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu (format A4) w oprawie miękkiej (bindowana) w teczce wraz z mapami przeładowymi obrębów leśnych w skali 1:25 000 (wraz z formą elektroniczną):

- form ochrony przyrody na tle planowanego użytkowania rębego i gruntów przeznaczonych do zalesienia,
- siedlisk przyrodniczych i gatunków naturalnych na tle planowanego użytkowania rębego i gruntów przeznaczonych do zalesienia.

Zarchiwizowanie i udostępnienie w formie elektronicznej dostępnych operatów i opracowań graficznych z lat ubiegłych w celu umożliwienia analizowania zdarzeń historycznych.

21. Projekt wystąpienia do regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie zakresu i szczegółowości prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i obszary Natura 2000.

Projekt uzgodnienia, sporządzony na podstawie art. 51 i art. 52 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. nr 199, poz. 1227, z późn. zm.) powinien zawierać:

- propozycję zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000,
- założenia do planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa, to jest część B protokołu KZP,
- mapy przeładowe (wg obrębów leśnych w skali 1:25000) lub sytuacyjno-przeładowe dla całego Nadleśnictwa w skali 1:50000 (z zastrzeżeniem, że są na niej czytelne istotne szczegóły dotyczące obszarów chronionych i funkcji lasu), z oznaczeniem granic obszarów Natura 2000 (z podziałem na PLB, PLH lub PLC) oraz rozpoznanych granic ostoi lub siedlisk przedmiotów ochrony, dla których wyznaczono dany obszar Natura 2000 na terenie lasów zarządzanych przez Nadleśnictwo lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

Zakres i stopień szczegółowości prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000 powinien być zgodny z § 131 – 134 części 1 „Instrukcji urządzania lasu”, stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r.

Zaleca się, aby prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000 obejmowała następujące składniki:

- 1) część opisową wraz z syntetycznymi wnioskami, podzieloną na rozdziały,

- 2) część tabelaryczną w formie odpowiednich macierzy,
- 3) mapę obszarów chronionych i funkcji lasu.

Ad. 1) Część opisowa prognozy.

W części tej zamieszcza się w logicznej kolejności wszystkie wymagane informacje, o których mowa w art. 51 i 52 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku. Jeżeli któryś z punktów wymienionych w art. 51 tej ustawy nie ma odniesienia do założeń planu urządzenia lasu, to w prognozie zamieszcza się informację, że „nie dotyczy projektu planu urządzenia lasu”.

Zaleca się podział części opisowej prognozy na:

- wprowadzenie (w tym: cel prognozy, podstawa prawna, źródła danych z wyspecyfikowaniem materiałów otrzymanych dla celów prognozy od regionalnego dyrektora ochrony środowiska),
- poszczególne rozdziały zawierające zasadniczą treść prognozy,
- końcowe podsumowanie (w tym: skład zespołu specjalistów opracowujących prognozę oraz streszczenie prognozy sporządzone w języku niespecjalistycznym, o którym mowa w art. 51 ust. 2 pkt 1, lit. e ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku).

W poszczególnych rozdziałach części opisowej przedstawia się następujące zbiory zagadnień merytorycznych:

- informacje ogólne, zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1, lit. a, b, d ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku,
- informacje o sporządzonych wcześniej prognozach oddziaływania na środowisko w terytorialnym zasięgu działania Nadleśnictwa (w tym do planów zagospodarowania przestrzennego lub regionalnych strategii i programów rozwoju) oraz o ich powiązaniach z prognozą oddziaływania projektu planu urządzenia lasu na środowisko, zgodnie z art. 52 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku,
- analizy i oceny stanu środowiska i celów ochrony z punktu widzenia realizacji planu urządzenia lasu, zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 2, lit. a, b, c, d ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku,
- przewidywane oddziaływanie realizacji planu urządzenia lasu na środowisko, a w szczególności na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, z uwzględnieniem wyników odpowiednich analiz, zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 2, lit. e ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku,
- działania ograniczające negatywny wpływ; opis zastosowanych w projekcie planu urządzenia lasu i przewidywanych do zastosowania w trakcie jego realizacji rozwiązań w ramach gospodarki leśnej mających na celu zapobieganie lub ograniczenie potencjalnie negatywnych lub negatywnych oddziaływań na środowisko, szczególnie na cele i przedmioty ochrony obszaru Natura 2000, zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku.

Ad. 2) Część tabelaryczna prognozy.

W części tej przedstawia się w formie macierzy odpowiednie analizy, na podstawie których formułowane są podstawowe ustalenia prognozy. W skład części tabelarycznej wchodzi:

- tabela A: „Macierz przewidywanego oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko w granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa”;
- tabela B: „Zestawienie zbiorcze obszaru Natura 2000 wg przedmiotów ochrony oraz planowanych zabiegów gospodarczych”;

- tabela C: „Macierz przewidywanego oddziaływania planu urządzenia lasu na zachowanie stanu ochrony siedlisk przyrodniczych dla których wyznaczono dany obszar Natura 2000”;
- tabela D: „Macierz przewidywanego oddziaływania planu urządzenia lasu na zachowanie stanu ochrony gatunków roślin i zwierząt (z wyjątkiem ptaków) dla których wyznaczono dany obszar Natura 2000”;
- tabela E: „Macierz przewidywanego oddziaływania planu urządzenia lasu na zachowanie stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk, stanowiących przedmioty ochrony dla których wyznaczono dany obszar Natura 2000”.
- Ad. 3) Mapa obszarów chronionych i funkcji lasu. Mapa ta jest załącznikiem do prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i obszary Natura 2000.

22. Inne zagadnienia.

Pracownicy wykonawcy projektu planu u. l. w trakcie prac terenowych winni być w stałym kontakcie z pracownikami Nadleśnictwa. Wyniki prac taksacyjnych należy w przystępnej formie przedstawić administracji Nadleśnictwa i leśniczym, w czasie pozwalającym na dokonanie weryfikacji i uzgodnień.

Wszelkie zagadnienia, które wynikną w trakcie taksacji i nie zostaną omówione na KZP, należy przedstawić podczas komisyjnego odbioru robót terenowych i na posiedzeniu NTG.

Protokół ustaleń KZP (zgodnie z § 126 instrukcji u. l.) należy sporządzić w dwóch częściach, podobnie, jak opracowano niniejszy referat.

Część B protokołu „Założenia do planu urządzenia lasu” winna być dodatkowo załącznikiem do wniosku o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000.

Dokument zawiera dane przygotowane i opracowane przez specjalistów działu gospodarki leśnej

Wnioskuje o dostosowanie granic wydzieleń do istniejących obiektów w grupowaniu powierzchni w Bazie SILP (dotyczy to zwłaszcza nowych granic obwodów łowieckich oraz obszarów chronionych).